

I. L. CARAGIALE

AZ ELVESZETT LEVÉL

Vígjáték négy felvonásban
(1884)

Fordította: Seprődi Kiss Attila

Szereplők

TIPĂTESCU, STEFAN, megyei prefektus
DANDANACHE, AGAMITĂ, 48-as öreg harcos
TRAHANACHE, ZAHARIA, az Állandó Bizottság, a Választási és Iskola Bizottság, a Mezőgazdasági Bizottmány, valamint más bizottságok és bizottrányok elnöke
FARFURIDI, TACHE, a fent említett bizottságok és bizottrányok tagja
BRÎNZOVENESCU, ügyvéd. Farfuridi barátja
CATAVENCU, NAE, ügyvéd, a Kárpátok harsonája című napilap igazgató-tulajdonosa, a Román Gazdasági Hajnal Enciklopédikus Szövetkezeti Egylet alapító elnöke
IONESCU, néptanító, a fent említett lap munkatársa és az egylet tagja
POPESCU, szintén néptanító
PRISTANDA, GHITĂ, városi rendőr
RÉSZEG POLGÁR
ZOE, Trahanache felesége
GYEREK
VÁLASZTÓK POLGÁROK. KÖZÖNSÉG

Történi napjainkban egy hegyvidéki megyeszékhelyen

I. FELVONÁS

Szépén berendezett nappali. A hátsó falon nagyajtó, mellette két franciaablak. Jobb hátul és bal elől ajtó. Baloldalt, az előtérben kanapé és fotel

I. jelenet

Tipătescu kezében a Kárpátok Harsonájával idegesen sétál; háziköntösben van; Pristanda kissé hátrább, az ajtó felé a kardjára támaszkodva áll

TIPĂTESCU (éppen befejezi egy idézet olvasását) „Gyalázat városunkra, hogy egyetlen embertől megfélemlítve remeg!... Szégyen a kormányra is, amiért az ország egyik legkisebb megyéjét prédaként egy vámpír karmaiba löki!...” (Felháborodással) Én vámpír, mi?... Röhej!

PRISTANDA (hasonlóan) Tisztára röhej! Pardon és bocsánat, hogy megkérdem, Fănică naccsás úr, de... vámpír... mit jelent az, hogy vámpír?

TIPĂTESCU Egy olyan... aki a nép vérét szívja... Én!? Én szívom a nép vérét!

PRISTANDA Ön a nép vérét szíjja!... Szűzmáriám!

TIPĂTESCU Gazember!

PRISTANDA Tisztára gazember!

TIPĂTESCU Mocsok!

PRISTANDA Tisztára mocsok!

TIPĂTESCU Na de! Úgy se választják meg!

PRISTANDA Úgyse!

TIPĂTESCU Hiába minden! Az egész hantopológiai egylet, az összes tanító... smafu az egész! Ha nem... le hagyom a... fél... fejemet vágni...

PRISTANDA Én... Én... is!

TIPĂTESCU Na de végül is hagyjuk ezt! A kutya csak kutya marad!

Ugat, de a karaván halad!

PRISTANDA Tisztára kutya!

TIPĂTESCU Elkezdted mesélni azt a tegnap esti történetet. (Leül)

PRISTANDA S ahogy mondám, tegnap este, evés után elszundítottam, csak egy percre, mert tudja a naccsás úr, milyen a szolgálat... a szegény rendőrnek ebédideje sincs, nincs béosztása, fekvésre-kelésre, italra, mint minden rendes keresztyének...

TIPĂTESCU Így igaz!...

PRISTANDA S mit szóljak én? Nehéz! Nagyon nehéz, jelentem alásan... Naccsalád és minimálbér -- a köccségvetés szerint, jelentem alásan. Mondogatja is a feleségem: „Te, kérd meg a polgármester urat, emelje meg a fizetésedet, te, mert teljesen tönkremegyünk...” Kilenc család naccságos úr, jelentem alásan! Egy szállal se kevesebb... Az államnak fogalma sincs, miiből él az ember, csak az adót vasalja be; de honnét! Kilenc család, és havi nyolcvan lej; naccsalád és minimálbér - a köccségvetés szerint.

TIPĂTESCU (mosolyog) Szó se róla, költségvetés szerint...! De te nem vagy egy elveszett gyerek, Ghijă, leakasztasz te itt-ott egyet s más; csurran-cseppen!... Na, hagy csak, mert tudjuk mi!

PRISTANDA Tudja! Már hogyan tudná!? Épp ön, Fănică naccsás úr,

jelentem alásan! Pont ön ne tudná!!!

TIPĂTESCU És nem is bánom, ha okosan csinálod: szeretem, ha a

közalkalmazott szívvel-lélekkel szolgál... és hithű...

PRISTANDA Hithű, Fănică naccsás úr, jelentem alásan!

TIPĂTESCU Szemet hunyok egy-két rongy felett... különben egy

„naccsaládossal...”

PRISTANDA Kilenc lélek, Fănică naccságos úr és minimálbér...

TIPĂTESCU ...a költségvetés szerint!...

PRISTANDA Minimál, csókolom a kezét, naccságos úr.

TIPĂTESCU Hagyd csak, Ghită, mert a zászlók tegnapelőtt nem maradtak a nyakadon; jól megnyomtatd a plajbászt.

PRISTANDA (megfeledezve magáról, nevetve) Tisztára! (Észbekap, naivan) Azazhogy miféle plajbászt, Fănică naccsás úr?

TIPĂTESCU A bizottság negyvennégy zászlót fizetett ki a zsidó kontójára...

PRISTANDA (naivan) Igen.

TIPĂTESCU És...? Kítűztek negyvennégy zászlót...

PRISTANDA (nyomatékosan) Kítűztek, Fănică naccságos úr, kítűztek... Lehet egy-kettőt levert a szél... de kítűzni... kítűzték...

TIPĂTESCU Negy-ven-né-gyet?

PRISTANDA Szórol szóra negyvennégyet, naccságos úr...

TIPĂTESCU Ne hantázz, Ghită. Nem sétakocsikáztam én végig kivilágításkor Zaharia bátyámmal és Zoitikával az egész várost? És ő, amilyen pajkos a természete, azt mondja: „Számoljuk már meg a Ghită zászlóit...”

PRISTANDA (megbántva) Mélységesen sajnálom! És éppen Zsoitika nassasszony, akitől... reméltünk egy kis... protekciót várva...

TIPĂTESCU De hát ő nem rosszindulatból, csak viccnek szánta. Hiszen tudja ő is, Zaharia nagyságos úr is, hogy ami emberünk vagy...

PRISTANDA Az öné, Fănică naccsás úr, a Zsoitika nassasszonyé és a Zaharia naccsás úré... Nnnna... és megszámlálták, Fănică naccsás úr?... És... Na, ugye, úgy van?... negyvennégy...

TIPĂTESCU Vagy tizenégy... tizenöt...

PRISTANDA Nahát, naccsás úr, számoljuk össze; számoljuk össze: kettő a megyeházán...

TIPĂTESCU Kettő...

PRISTANDA Kettő a Február 11. téren...

TIPĂTESCU Négy...
PRISTANDA (*gondolatban keresgél*) Kettő a városházán...
TIPĂTESCU Hat...
PRISTANDA (*ugyanaz a játék*) Egy a fiúiskolán...
TIPĂTESCU Hét...
PRISTANDA Egy a... leányiskolán...
TIPĂTESCU Nyolc...
PRISTANDA Kettő a... Szemmiklós kantindrálison...
TIPĂTESCU Tizenegy...
PRISTANDA Kettő a megyeházán... tizenegy...
TIPĂTESCU A megyeházát már számoltad egyszer...
PRISTANDA Dehogy, Fănică naccsás úr, dehogy, jelentem alásan! (*Lélekzetvétel nélkül, sietve folytatja*) Kettő a városházán, az tizen-nyóc, négy az iskolákon, az huszonnégy, kettő a Szemmiklós kan- tindrálison, azzal harminc...
TIPĂTESCU Azt a kettőt is számoltad már egyszer; és rosszul adsz össze... (*Nevet*)
PRISTANDA A Jóisten őrizzen, Fănică naccsás úr, jelentem alásan, negyvennégy, fix negyvennégy... Ahogy mondtam, talán egyet-ket- tőt a szél... vagy ki tudja...?
TIPĂTESCU (*nevetve*) Ghită, van pofád így a szemembe...
PRISTANDA (*gyorsan hangot vált, alázatos és jámbor*) Naccsalád és minimálbér... a köccségvetés szerint...
TIPĂTESCU (az órájára pillant) Na, de hagyjuk a zászlókat, Ghită...
PRISTANDA Tisztára, hagyjuk, Fănică naccsás úr.
TIPĂTESCU Mondjad már azt a tegnapi estét történetet, mert sietek.
PRISTANDA Jól mondja, naccsás úr. Tegnap este, úgy fél tizenegykor hazaugrottam, hogy bekapjak valamit, és szundítsak egy percceskét csak úgy, ruhásan, mert hőttfáradt voltam! - nem egyből - a tűzoltástól. Azt mondja a feleségem: „Te Ghită - má' pardon -, vet- közz! És úgy feküdj le.” De én: nem! Nekem első a szolgálat; éjjel- nappal csak a szolgálat; tehát felkelek úgy háromnegyed tizenkettő- kor, és - már pardon a szóért! - levetem a mondért, a sapkát, és el- indulok civilezen... mert első a szolgálat, naccsás úr. Mire nekivág- tam, lehetett úgy éjfél után egy óra. Megkerülöm a városházát és el- indulok a kertek alatt, hogy az Egyesülés Sorompóhoz érjek. Még el se érek a kertek alá, s hát, világot látok a Catavencu úr hátsó ablakain; az ablakok tárva-nyitva. A deszkapalánk magas... ha felmászol rá, be lehet lépni az ablakon. S nekem, akinek első gondolatom mindig a szolgálat, mi jut eszembe? Nem árt, ha körülszaglásszuk a mélyen tisztelt portáját... és szép csendesesen, mint egy macska felmászik a kerítésre és elkezd hallgatni: úgy láttam és hallottam mindent, mint most engem a naccsás úr, tisztára, minta színházban.
TIPĂTESCU (*érdeklődve*) És? És?
PRISTANDA Kártyáztak.
TIPĂTESCU Kik voltak ott?
PRISTANDA Kik lettek volna, a tanítók: Ionescu, Popescu és Pripci pó- pa...
TIPĂTESCU A pópa is?
PRISTANDA Igen, a pópa és Tăchită úr meg Petcus és Zapisescu, együtt az egész bagázs. A játéka vége felé járhatott... a dohányfüst úgy dőlt kifelé az ablakon, mint egy gőzhajóból... már csak a pópa és Petcus verte a blattot. A többiek szóban ültek egymással.
TIPĂTESCU És Catavencu? Szidott engem?
PRISTANDA Borzalmasan! Önt és a kormányt, Fănică naccsás úr... és... és számolgatták a szavazataikat.
TIPĂTESCU A pópa és a tanítók... a csőréségűek...
PRISTANDA Tisztára csőréségűek!
TIPĂTESCU Na, hadd csak el, mert adok én nekik szavazatot.
PRISTANDA De tesszen várni, hogy mi történt... Fănică naccsás úr. Ca- tavencu csak povedál és povedál, és egyszer csak azt mondja: „Fogadok önökkel egy a száz ellen, hogy olyan valaki fog velünk sza- vazni, aki még csak eszükbe se jutott, akire, mint a Jóistenre, úgy számít a bámpír - már pardon a szóért, de ott is bámpírnak nevezte -, s ha azt a valakit megszereztük, mindenki a zsebünkben lesz... Hallgassák csak meg ezt a levelet... s kivesz a bukszájából egy le- vélkét... „Ide figyeljenek...” S akkor... az ördögadta pópájának nincs egyéb dolga, ott hagyja a zsupát, s aszongya: „Várj, lelkem, várj... élve temessenek el inkább, minthogy kimaradjak belőle! Várj, csak rágyújtok egy szivarra...” És feláll, Fănică naccsás úr, leteszi a kártyát, s zippant egyet a szivarból, s az égő gyufát az ablakon ke- resztül pont a szemem közli veti. Hátratántorodom, megcsúszok a palánkon, és épp egy marhaállat nyaka közé esek, aki ott üldögélt, vagy épp akkor ment el a kertek alatt. Azaz állat elkezdi óbegatni, s a bentiek mind az ablakhoz tódultak; én ahogy leestem, elosontam a kerítés mellett, és be a városháza udvarára.
TIPĂTESCU (*érdeklő a történet*) Na!? És?

PRISTANDA Később visszamentem én, de becsukták az ablakot, és lehúzták a rollót.
TIPĂTESCU Milyen levél? Ki-é? Mi-é? Nem értem... Ghită, mennem kell villásreggelizni, nem várakoztathatom meg Zsoitika naccsádót és Zaharia bátyámat. Ők nélkülem nem fognak hozzá, és Zaharia bátyám reggeli nélkül ki se teszi a lábát a házból. És tudod, Zoe mi- lyen türelmetlen...
PRISTANDA Parancs, Fănică naccsás úr!
TIPĂTESCU Tudd meg, miféle levél, és kiről van szó.
PRISTANDA Igenis, naccsás úr.
TIPĂTESCU Nem mintha félnék a Catavencu ostoba indrikáitól, de ha ezt a szálát is elcsiphetnék, teljesen leszerelnék a mélyen tisztel- tet, és tisztességesen megdolgozhatnánk!
PRISTANDA Tisztára megdolgozhatnánk!
TIPĂTESCU Várj egy percig, csak ruhát váltok; együtt megyünk, aka- rok még valamit mondani.
PRISTANDA Várok, naccsás úr...
Tipătescu balra kimegy

II. Jelenet

PRISTANDA (*egyedül*) Komisz egy munka a rendőrmiszió... És a naccsás úr még nekiáll Zsoitika naccsásonnal a zászlókat szá- molni... Csak szegény feleségemnek van igaza: „Inkább falj, ne csak nyalj, mert a degesz nem érti az éhest...” S én aszondom: tisztára! Mer' például Fănică naccsás úr: a birtok? Az birtok! A fonkció? Az fonkció! Zsoitika naccsám? Az Zsoitika naccsám! Hej, élet, élet... gyöngyélet... s az öreg Trahanache pénzeli... És én? Velem mi lesz?... naccsalád és minimálbér... a köccségvetés szerint. (*Hátul egy félreeső székre ül*)

III. jelenet

TRAHANACHE (*feldűltan jön a hátsó ajtón, nem veszi észre a felpatta- nó Ghijă*) Óh! Micsoda korrump világ!... nincs erkölcsi morál, nin- csenek elvek, nincsen is már semmi: csak önérdek és önérdek... Jól mondja a fiam az univerzitásról - mert fiatalnak fiatal, de érett, ko- moly gyerek - a minapi levelében, hogy aszongya: „Bapuska, ahol nincs morál, ott korrupció van, és elv nélküli a társadalom!... Azaz- hogy aszongya, hogy: nincsenek nekije!...” Micsoda gazemberség! Micsoda aljasság! (Meglátja *Ghită*) Te itt vagy, Ghită? (*Uralkodik magán*)
PRISTANDA Jelen, kezicsókolom, naccsás úr.
TRAHANACHE Fănică már elment?
PRISTANDA Dehogy, naccsás úr, azonnal jön, momentálisan odaát van... Á! már jön is...
TIPĂTESCU (*városi ruhában, kezében kalap, meglepődik Zaharia ott- létén*) Zaharia bátyám! Hogy lehetséges? Eljöttél reggeli nélkül? Mi történt?
TRAHANACHE Nagy cirkusz, óriási cirkusz, Fănică, várj, hadd mon- dom el. (*Int, hogy küldje el Pristandát*).
PRISTANDA (*gyorsan*) Leléphetek, szolgálatára? Fănică naccsás úr?
TIPĂTESCU Igen... de ne feledd, amiről beszéltünk. Minél előbb ki kell bogoznunk azt a misztériát.
PRISTANDA Gggenis!
TIPĂTESCU Hosszú a mondanivalód, Zaharia bátyám? Nem mond- hatnád el reggeli közben?
TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed... de, Zsoitika nem tudhat- ja meg... Nagy cirkusz, óriási bonyodalom Fănică. (*Leül a kanapéra*)
TIPĂTESCU (az órára néz) Akkor ugorj be, Ghită, Zaharia nagysá- gos úrékhoz, és kérd meg - nincs igazam, Zaharia bátyám? - Zsoi- tika nagyságos asszonyt, legyen olyan jó és ne haragudjon, ha ké- sünk egy kicsinykét a reggeliről... egy kis megbeszélőnivalónk akadt, négyesemközti: férfi a férfival: politikáról.
PRISTANDA Gggenis, naccsás úr.

Tipătescu előre jön Trahanache felé. Pristanda elindul a kijárat felé, de a jobb oldali ajtóban megjelenik Zoe, és halk püsszegéssel hívja Pris- tandát. Tipătescu megfordul, és a jobb oldali ajtónál találja Pristandát

TIPĂTESCU Mi van? Hova mész?
PRISTANDA (*Trahanachéra célozva hallgatásra inti*) Ahova a parancs szől!

TIPĂTESCU (*nem érti*) Mért nem elől mész ki?
PRISTANDA (*ugyanaz a játék*) Gggenis, elől... (*Indul a hátsó ajtó felé*).

Zoe játéka ismétlődik. Fănică ismét megfordul, Ghită, aki ismét a jobb oldali ajtónál van, ijedten kiront. Tipătescu vállat ránt és leül a fotelbe, Trahanache mellé

IV. jelenet

TIPĂTESCU Nnna... mi a baj, Zaharia bátyám! Mesélj... feldúltak látszól!...

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed, s meglátod... Ma reggel még félkilenc se múlt -- a kávémat se ittam meg -, bejön a szolgálgyerek, átad egy cédulát, és azt mondja, hogy várnak a válaszra... Na, ki küldte a cédulát?

TIPĂTESCU Kicsoda?

TRAHANACHE A mélyen tisztelt Nae Catavencu úr.

TIPĂTESCU Catavencu?

TRAHANACHE Mondom magamban: mi dolga Catavencunak velem és nekem Catavencuval, se ingem, se gatyám, sőt mi több, ha az elveket tekintjük, épp ellenkezőleg.

TIPĂTESCU Ez így igaz... Na és?

TRAHANACHE Nyugalom és meglátod! (*Kivesz egy cédulát a zsebéből és átnyújtja Tipătescunak*)

TIPĂTESCU (*átveszi és olvassa*) „Mélyen tisztelt Zaharia Trahanache úrnak, az Állandó Bizottság, az Iskola Bizottság, a Választási Bizottság, a Mezőgazdasági Bizottmány, valamint más bizottságok és bizottmányok elnökének.... Helyben!” (*Kiveszi a borítékából a levelet és olvassa*) „Nagyra becsült uram, az ön állampolgári és családapai becsülete érdekében kérjük, hogy ma, de. féltíz és tíz között sziveskedjen benézni a Román Gazdasági Hajnál Encsiklopedikus Szövetkezeti Egylet székházába, azaz a Kárpátok Harsonája szerkesztőségi irodájába, ahol az ön számára igen nagybecsű dokumentumot hozunk tudomására... Tisztelő híve, Catavencu, a Kárpátok Harsonája napilap alapító főszerkesztője, valamint a Román Gazdasági Hajnál Encsiklopedikus Szövetkezeti Egylet alapító elnök-igazgatója...” Na és? Milyen dokumentumról van szó?

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed! S majd meglátod! ...azon gondolkodtam: menjek... ne menjek... ne menjek... aztán, csak úgy kíváncsiságból azt mondtam, elmegyek, hadd lám, miféle hantabanda ez már megint. Tehát, Fănică, megyek, gyorsan felöltözöm és megyek...

TIPĂTESCU Catavencuhoz?

TRAHANACHE Na, várj csak, s mindjárt meglátod! Catavencuhoz. Ahogy belépek, felugrik és hellyel kínál a fotelben. *Hogy* „igen tisztelt” így meg „mélyen tisztelt” úgy, hogy „nagyon sajnálom, hogy viszonyunk illetén elhűlt - mondja -, mert én mindig úgy tekintettem önre, mint megyéknak vezető fejére...” s ehhez hasonló delikátesszek... De én szigorúan csak annyit mondtam: „Igen tisztelt, azért hívott, hogy egy dokomentumot mutasson, mutassa a dokomentet!” Aszongya: „Félek - aszongya -, hogy egy ilyen s olyan férfi számára, mint ön... túlságosan fájdalmas lenne a csapás, fel kellene önt előbb készítenem...”, és megint a különböző rafinészek... és én megint mondom: „Egy ici-pici türelmet kérek, igen tisztelt, a dokomentet...” Erre ő: „...hogy hát az asszonyok így s az asszonyok úgy...” Na, hallj te oda, hova akart kilyukadni az aljas!... Szegény Zsoitika, nehogy erről beszélj neki, nehogy valahogy megtudja! Mert amilyen érzéses!

TIPĂTESCU (*feldúltan ugrik fel*) Micsoda! Ezt merészelté? A nyomorult!

TRAHANACHE (*megfogja*) Várj csak, várj? „...hogy az asszonyok nem mindig fogják fel a férjeik érdemeit és morális értékeit, azaz -- hogy... a respektus, melyet tanúsítaniuk kellene irántuk.” Végül is!

Tipătescu forrong

Mit mind húzzam a szót! Amikor sarokba szorítottam, s azt mondtam: „Na, ide figyeljen, igen tisztelt, legyen egy ici-pici türelme: a dokomentot!” Látja a galád, hogy semerre sincs kiút, elvesz egy levelet... Találd ki, hogy kiét és kihez?

TIPĂTESCU (*alig tud uralkodni magán*) A kiét, a kiét, Zaharia bátyám?

TRAHANACHE Na, várj csak. (*Nevetve és tagoltan*) A tiédet Zsoitikához, a feleségemhez! Olyan szabályos szerelmes levél, mint a pinty... Na?... Mit szólsz te ehhez?

TIPĂTESCU (*nagyon feldúlt*) Nem lehet! Ez nem lehet!

TRAHANACHE Legalább tiszser elolvastam; betéve tudom! Ide figyelj: „Drága Zoém, a mélyen tisztelt (mármint én) ma este gyűlésbe

megy (a tegnapelőtt esti gyűlés), én (azazhogy te) itthon kell maradjak, mert fontos híradást várok Bukarestből, amelyre azonnal válaszolnom kell; lehet, maga a miniszter kér a távirtdába. Következésképp ne várj rám, hanem gyere te (azazhogy Zsoitika, azén feleségem) a te kis kakaskádroz (azaz hozzád), aki örülten kíván és szeret. Ezerszer csókol Fănică...” (*Hosszan nézi Tipătescut, aki halálisan izgatott*)

TIPĂTESCU (*dühösen fel-alá jár*) Nem lehet! Képtelenség! Összetöröm a csontjait a nyomorultnak!... Nem igaz!

TRAHANACHE (*joviálisan*) Persze hogy nem igaz; de el tudtál képzelné ilyen galádságot... (*Kedvesen*) Rendben, testvér, én megértem az íráshamisítást egy bizonyos határig, de ez túl megy mindenem... Te, Fănică, ezt nevezem levélhamisításnak, te is azt mondtad volna... Mit?... Meg is esküdtél volna rá, hogy a te írásod! Nem egyéb! (*Abbahagyja és nézi az ökölbe szorított kézzel sétáló Tipătescut; rosszalóan és csodálkozva*) Ember, nyugodj meg! Ne őrlöngj... mondd, hogy: gazember, és pássz! Mért kell így feldühödni! Ilyen az élet, nincs mit tenni, nem mi fogjuk megváltoztatni. Ki tudná megmondani, meddig terjedhet az emberi galádság!

TIPĂTESCU (*ugyanaz a játék*) A nyomorult!

TRAHANACHE Hé, ember, legyen egy ici-pici türelmed, mondd azt, amit én mondtam neki: „Na, ide figyeljen, mélyen tisztelt, én nem kétkedem, maga nagyon erős markjavellista, de most az egyszer emberére akadt...” Na, amikor látta, hogy velem semmire se megy, tudod, hová lyukadt ki? Azt mondta, hogy ha én semmibe veszem a fontosságát, akkora vasárnapi számban, fekete keretben megjeleneti, hadd lássa a pöblikum.

TIPĂTESCU (*örjöng*) Lelövöm! Felgyújtom! Ide kell hozza azonnal a levelet, élve vagy holtan. (*Az ajtóhoz szalad*) Ghită! Ghită! Jöjjön a rendőr!

TRAHANACHE (*hátrakíséri*) Legyen egy ici-pici... (*Egyedül maradt*) Forrófejű! Meggondolatlan. Különböznél jó fiú, okos, tanult, de hirtelen haragú, s az ilyen nem való prefektusnak. Egy társadalomban, ahol nincs erkölcsi morál, nincsenek elvek... kell lennie egy ici-pici diplomatizmusnak!

TIPĂTESCU (*jön*) A gazember! A személtáda!

TRAHANACHE Na, ember, nyugodj meg, félre a semmiségekkel, sokkal fontosabb dolgokat kell megtárgyalnunk. Este gyűlés lesz. El van intézve? Farfuriid jelöltetjük? Vagy mit csinálunk? Tegnap este megtudtam, hogy Catavencu, a tanítóság és mind az övéik botrányt akarnak csapni. Meg kell bizzuk Ghită, hogy vegye gondjaiba. Az a galád Catavencu este fel akar szólalni, hogy meghengereljen bennünket...

TIPĂTESCU (*még mindig forrong*) Nyugodj meg, Zaharia bátyám, Catavencu ma este nem a gyűlésen lesz, hanem egészen máshol - a hűvösön!

TRAHANACHE Na, gyerünk, jösz reggelizni?

TIPĂTESCU Nem, Zaharia bátyám, még dolgom van, menj te egyedül; kézcsoikom Zsoitika nagyságos asszonyoknak...

TRAHANACHE Igen, de ebédre föltétlen várunk. En este megyek a gyűlésre, Zsoitikával kell maradj, hogyne unatkozzon. Utána preferáncozunk.

TIPĂTESCU (*kábultan*) Igen, igen, Zaharia bátyám.

TRAHANACHE Viszontlátásra, Fănică.

TIPĂTESCU Viszontlátásra, Zaharia bátyám...

TRAHANACHE (*az ajtó felé indul, Tipătescu kíséri*) És ne izgasd fel magadat minden disznóságon. Nem látod, hogy megy ez a mi világunk? Egy társadalomban, ahol nincs erkölcsi morál és nincsenek elvek, nem lehet... kapkodni... szükség van egy ici-pici türelmemre... (*Kimegy hátul*)

V. jelenet

TIPĂTESCU (*visszajön, szédülten lerogy egy székre, és arcát kezébe temeti*) Mit csináljak? Mit csináljak? És Ghită se jön!...

ZOE (*rejtélyesen feltűnik a jobb oldali ajtón és Tipătescuhoz siet*)

Fănică! Fănică!

TIPĂTESCU (*felpattan*) Zoe!... Mindent tudsz?

ZOE (*reményvesztetten*) Tudok. Tönkretettek, Fănică. A másik szobában voltam. mindent hallottam. A hátsó bejáraton jöttem... Rögton Zaharia után érkeztem meg. Nem mertem a szemébe nézni, bár tudom, nem hisz egy szót se. Mindent, mindent hallottam. Végem van, Fănică... Mikor Ghită indult, behívtam (Tipătescu most érti meg), és mindent elmagyaráztam neki: csak ő segíthet rajtunk.

TIPĂTESCU Hogyan tudtad meg?

ZOE Én már rögtön Zaharia után megtudtam... Ide nézz! ... (*Egy levelet nyújt át. Az egész jelenetet nagyon izgatottan kell eljátszani*)
TIPÁTESCU (olvas) „Mélyen tisztelt asszonyom, szerkesztőségünk birtokában van egy önnek címzett és kedvenc prefektusunk által alá-írt levélke. Szíveskedjen azonnal szerkesztőségünkbe kegyeskedni, hogy eme zűrös ügyletet, mindkét fél számára kielégüléssel le-zárhassuk. Az említett dokumentumról - az ön támogatása ellenében fent említettél... - hajlandók lennénk lemondani...” (*Elkeseredéssel*) Hogy? Mikor? Hogyan vesztetted el a levelet, Zoe?

ZOE (sírásba *fullad*) Nem tudom... tegnapelőtt este, mikor eljöttem tőled, még megvolt; mikor hazaértem; nem tudom; lehet, kihúztam a zsebkendőmmel; ugyanabban a zsebemben volt.

TIPÁTESCU Micsoda szerencsétlenség! Óh!

ZOE Voltam Catavencunál... épp most jövök tőle. Megígérte, hogy visszaadja a levelet, egy feltétellel, ha biztosítjuk a megválasztását. Ellenkező esetben holnapután lehozza a levelet az újságban...

TIPÁTESCU (*az izgatottság végső határán*) Elérkezett a döntő ütközet: vagy ő tapos el, vagy mi nyírjuk ki!... Csak jönne már Ghită...

ZOE Ghităt én küldtem Catavencuhoz: vásárolja vissza a levelet bármilyen áron...

TIPÁTESCU Tehát Ghită nála van?

ZOE Persze.

Zaj

TIPÁTESCU Ez ő lesz... (*Kinyitja a hátsó ajtót, majd gyorsan visszahúzódik*) Nem ő. Bűj el, de gyorsan!

Mindketten sietve balra el

VI. jelenet

BRÎNZOVENESCU Lehet, hogy nem éppen úgy van; lehet, hogy manipuláció... csak egy durva kézi manipuláció, hogy elhatározásra kényszerítsenek pár kételkedőt...

FARFURIDI (*enyhe célzattal*) Amikor reggel tízkor a városba mentem, láttam az igen tisztelt Trahanachét bemenni Catavencuhoz... Nekem akár van, akár nincs találkám, pontban tízkor bemegyek a városba...

BRÎNZOVENESCU És?

FARFURIDI Úgy tizenegykor, mikor jöttem haza a városból, a tiszteletre méltó madám Trahanachét láttam kijönni Catavencutól... Mert nekem, akár van kliencsem odahaza, akár nincs, én pontban tizenegykor hazamegyek a városból...

BRÎNZOVENESCU Nem értem.

FARFURIDI Hogyhogy nem érted? Pontban tizenegykor...

BRÎNZOVENESCU Nem, testvér, én az ellenzéssel való kompromisszálódást nem értem! Te láttad először Trahanachét, aztán madám Trahanachét, és én az imént Pristandát, a rendőrt láttam Catavencuhoz bemenni...

FARFURIDI (*intenciózusan*) Nos, tehát?

BRÎNZOVENESCU (*kétkedve*) Netán-tán áruulás ténye forog fenn? Mi?

FARFURIDI Én még ennél is tovább megyek: ha áruulás, ám legyen áru-

lás, ha a pártédek megkívánja, de tudjunk róla mi is!...

BRÎNZOVENESCU A kulcs a prefektus kezében van, ki kell oldja ezt a rejtélyt... Már jön is...

TIPÁTESCU (*nyugalmat színlelve, lezseren jön balról*) Tiszteletem, uraim, tiszteletem...

BRÎNZOVENESCU (*félre*) Falfelhér!

FARFURIDI (*félre*) Vértörös! (*Fennhangon*) Tiszteletem, tiszteletem, mélyen tisztelt...

TIPÁTESCU (*hellyel kinálja őket*) Foglaljanak helyet, kérem. Csak tessék, tessék.

BRÎNZOVENESCU Köszönjük, köszönjük, igen tisztelt, de kissé sietős a dolgunk; elmúlt tizenkettő.

FARFURIDI És én, amikor pontban tizenkettő múlt, akár van tárgyalásom, akár nincs, megyek a törvényszékre...

BRÎNZOVENESCU Hogy rövidke legyünk, íme, mélyen tisztelt, miről is van szó... azt beszélük... a városban...

FARFURIDI Már enged meg, legyünk egzplcítetek; mert én szeretem kitenni a pontot az i-re... Ugy hírlík...

BRÎNZOVENESCU Úgy hírlík... hogy ami pártunk mind a listás, mind az egyéni körzetben Catavencut támogatja...

TIPÁTESCU (*idegesen*) Milyen párt? Miféle Catavencu?

BRÎNZOVENESCU Hogyhogy milyen párt?

FARFURIDI Hát a mi pártunk: madám Trahanache, ön, Zaharia bátyánk, mi és a mieink... pajzson visszük, a mélyen tisztelt Catavencu a Tisztelt Házba.

TIPÁTESCU És ki mondja ezt? (*Kínosan nevet*)

BRÎNZOVENESCU Ne nevéssen, igen tisztelt, ne nevéssen: már sutogják...

FARFURIDI És... Mi?... Mit mondhatnánk! Az embereknek van okuk a szóbeszédre...

BRÎNZOVENESCU Trahanache úr látogatába Catavencu úrnál...

TIPÁTESCU Na és?

FARFURIDI Madám Trahanache látogatóban Catavencunál...

TIPÁTESCU És?

BRÎNZOVENESCU Ghită úr, a rendőr látogatóban Catavencunál...

FARFURIDI Miért, mi végett?

BRÎNZOVENESCU S mit mondhatunk mi minderre - félünk az emberek szájától...

TIPÁTESCU (*idegesen*) Mért? Mit beszélnek az emberek?

FARFURIDI Azt akarja, mélyen tisztelt, hogy világosan és kimondva beszéljek?... Áruulástól félünk! Na! Ez van!

TIPÁTESCU (*dühösen néz hol az egyikre, hol a másikra, majd Farfuridire*) Drága amice, Farfuridi, nem gondolja, hogy katolikusabb akar lenni a római pápánál?

FARFURIDI (*határozottan*) Iggygen is! Ha elvekről van szó, úgy tesztek, mintha, de nem is tesztek, vagyok! Igenis katolikusabb vagyok a római pápánál...

TIPÁTESCU (*megsértve*) Uraim, a saját házamban ilyen megjegyzéseket visszautasítok, és engedelmeikkel sértésnek minősítek...

FARFURIDI Csak ne kapkodjunk, igen tisztelt...

TIPÁTESCU Hogyhogy ne kapkodjunk, mélyen tisztelt? Önök ide jönnek a saját lakásomba, hozzám, aki feláldozta a karrierjét, hogy itt maradhasson önök között és megszervezze a pártjukat - mert nélkülük, hallják be, önökből sohase lett volna párt - önök idejönnek hozzám, és a szemembe leáruulóznak... He?... Ezt nem tűrhetem el!

BRÎNZOVENESCU (*egy röplapot húz elő a zsebéből*) Kérem, kérem, íme, mit osztogatnak a városban Catavencu úr megbízásából... Ki van nyomtatva, uram!

TIPÁTESCU Kinyomtatva? (*Rémülten tépi ki a kezéből*)

FARFURIDI (*most ő tépi ki a röplapot*) Kinyomva, kinyomva... megengedi (*Olvas*) „Megerősített hírként adjuk közzé, hogy a független csoport elnökének, politikai elvbarátunknak, Catavencu úrnak jelölése közé az adminisztráció a továbbiakban semmilyen akadályt nem gördít. *Ellenkezőleg*, erőteljes *biztosítékunk van* azt hinni, hogy mind az agg és tiszteletre méltó Trahanache úr, a Választási Bizottság elnöke, mind igen tisztelt és ifjú prefektusunk *végre*, meggyőződött arról, hogy azon körülmények között, melyek között országunk jelenleg leledzik, megyénket senki nem leprezentálhatja jobban, mint barátunk, a független honfiú: Nae Ca-ta-ven-cu... Catavencu úr az esti ülésen felszólalnak... A Független Frakció Kuratóriuma.” (*Prózái hangon*) ... Hoty?

TIPÁTESCU (*félre*) Nincs veszteni való idő. (*Fennhangon*) Halaszthatatlan fontos ügyek a távirába hívnak, uraim... Bocsássanak meg... de... (*Az asztalhoz megy, csempetés kimegy hátul*)

BRÎNZOVENESCU Csak így? Ilyen kurtán-furcsán?

FARFURIDI Azaz hogy: ott az ajtó, kívül tágasabb? Nemdebár?

TIPÁTESCU (*megjelenik a bejáratnál egy szolgagyerekekkel*) Hol van Ghită?

GYEREK Az egész várost végigkajtatam, Fănică nassás úr... nincs sehol. (*A háttérben sutognak*)

BRÎNZOVENESCU (*halkan beszélgetett Farfuridivel*) Menjünk Trahanachéhoz... Itt már mindent tisztázunk... Gyerünk...

FARFURIDI Áruulástól tartok, Brînzovenescu... Mennyi az idő?

BRÎNZOVENESCU Tizenkettő múlt...

FARFURIDI Tizenkettő múlt?... Én, mikor pontban tizenkettő múlt...

TIPÁTESCU Tehát uraim. (*Közeledik hozzájuk*)

BRÎNZOVENESCU (*jelentőségteljesen*) Megyünk már, megyünk, mélyen tisztelt... nem akarunk deranzsírozni...

FARFURIDI (*nyomatékosan*) Elmegyünk, de gondoljon bele, mélyen tisztelt... egyazon párt tagjai vagyunk... És amint már említettem Brînzovenescu barátomnak: ha áruulás, ám legyen áruulás, ha a pártédek ezt kívánja... (*Izgatottan*) ...de tudjunk róla mi is... Ezért ismétlem én nagy őseinkkel, Mihail Brávullal és Stefan cel Mareval együtt: szeretem az áruulást! (*Éllet*), de megvetem az áruulót... (*Könnycs hangra vált*) Adios, mélyen tisztelt, adios! ...

BRÎNZOVENESCU (*hasonlóan*) Ágyó!...

TIPÁTESCU (*nagyon unottan*)... Jó napot! (*Előrejön*)

VII. jelenet

ZOE (*gyorsan jön balról*) Elmentek?... Láttad, Fănică? Hallottad? És Ghită se jön... Fănică, Fănică, szörnyű szerencsétlenség fenyeget...

TIPĂTESCU Csend! Valaki jön. Ez biztosan Ghită. (A hátsó ajtóhoz szalad, ahol megjelenik a Részeg Polgár)

POLGÁR (*dülöngél*) ... Alázatos szol... hukk! (*Végig csuklik és dülöngél*)

ZOE Ki ez?

TIPĂTESCU Maga mit akar?

POLGÁR Én?... hukk!... én választó vagyok...

TIPĂTESCU (idegesen) Hogy hívják?

POLGÁR Hogy hívnak? Mit számít az, hogy hogy hívnak?... a kérdés, választó vagyok-e?

ZOE Részeg?

TIPĂTESCU A francba! Nincs odakinn senki? Minden hülye, minden részeg bejöhet... Na, gyere, kifele!

POLGÁR Nem vagyok részeg Zsoitika naccsám... (*Mosolyogva*) .. Ismerjük mi egymást... Zaharia naccsás úr is ismer, még február 11. óta... Kétség se hozzá, szeressük mi Catavencu urat... ő a zegylet... de az a kérdés... én mint tulajdonos... választó... hukk!... én kire szavazzak? (*Csuklik*) Ezért jöttem. (*Dülöngél*)

ZOE Gyere, Fănică, dobd ki... Tökrészeg!

TIPĂTESCU (*csendes előzékenységgel*) Na, gyere, jöjember, menjen. Majd máskor beszélünk még.

POLGÁR De mit beszéljünk máskor?

ZOE Óh!

POLGÁR Most mi egyéb dolgunk van?... Ne nézzenek ilyen csúnyán, amiért egy kicsit ... a sárga földig... de hadd mondom el, hogy jutott idáig... hukk!... a berűgás... hukk!... a hámból...

TIPĂTESCU Jóember, értse meg... (*Meg akarja ragadni*)

POLGÁR Én tanáltam egy... hukk!... levelet...

TIPĂTESCU-ZOE Levelet?

POLGÁR Iggen. (Tipătescunak) A magáét Zsoitika naccsámhoz... Az utcán találtam tegnapelőtt este, mikor kijöttünk a gyűlésről... képezze csak el... hukk!... tegnapelőtt este óta... hukk!... mulatérozni!...

TIPĂTESCU (*mindkét kezével nyakon ragadja*) Gazember! POLGÁR Ne, ne rázzon... hukk!... mert feljön a cefre...

ZOE Hagyjad, Fănică, lássuk, mit akar?

POLGÁR Hagyjanak, s meglátják! Mikor megtaláltam, kíváncsiságból kinyitottam, és egy lámba alá mentem, hogy elolvassam. Bele se kezdek... és supp!... mára nyakamon is van Catavencu úr és hátulról ki akarja tépni a kezemből.

TIPĂTESCU És... (*Elkeseredve*)... kitépte?

ZOE Kitépte?

POLGÁR Egy frászt. Zsebre tettem. Erre azt mondja Nae úr: „Tehát így állunk, polgártárs? A zegyletünk tagja vagy, és levelezel a prefekduzzsal? Brávosz!” S aszondom, hukk!... „Frászt prefektuzs!” - Mire ő: „Megismertem a kéziratát! Mutasd.” - „Isten örözzön!” De igen, de nem, de igen, de nem, s aztán így, s úgy betértünk egy cujkára... aztán még egy, s még egy... aztán sör, bor... sört a borra, bort a sörre... Fízett a zügyvégy úr, mintegy katonatiszt... mindenét elittam...

ZOE És a levél?

TIPĂTESCU A levél (Ordítva *ront rá*), hol a levél?

POLGÁR Ne ordíts, mert... hukk!... feljön a cefre!... A levél, az nálam van.

Mindketten türelmetlenül és kételkedve hallgatják

Iggen.

ZOE-TIPĂTESCU Lehetséges...!

POLGÁR Igen... Nálam van. (A zsebeiben keresgél) Hohó! Nae úr két rongyot ígért érte; nekem nem kell a dohány... Istennek hála... ingat... hukk!... in-gatlan-tulajdonos vagyok... hukk!... választópolgár... (*Zsebeiben keresgél*)... voksom van... hukk!... csak az a kérdés, én kire szavazzak... hukk! (*Abbahagyja a keresgélést, majd egyszerűen*) Elvesztettem! (*Még egyszer próbálkozik, majd határozottan*) Elvesztettem!

TIPĂTESCU Óh!

ZOE Catavencu ellopta!

POLGÁR Azaz hogy Nae úr! Az nagyon meglehet... mert aludtam is egyet... Mert láthassák...

Zoe és Tipătescu kezüket tördelik

...Képzeljék csak... sörre bort, és borra sört... és...

TIPĂTESCU (*megragadja és rázza*) Nyomorult! Mit csináltál!

POLGÁR Ne, ne rázzon, mert...

VIII. jelenet

PRISTANDA (*lihegve jön*) Fănică naccsás úr! Zsoitika nassasszony! TIPĂTESCU-ZOE Ghită!

PRISTANDA Jön! Jön Zaharia naccsás úr!

POLGÁR (*kirobban belőle a nevetés*) Zaharia naccsás úr!... Na, ne mondja... hukk!... mert feljön a cefre...

TIPĂTESCU (*a Polgárra mutat*) Vidd innen ezt a nyomorultat, és...

ZOE ...és a hátsó ajtón, a kislépcsőn tüntesd el!

PRISTANDA (*jobbra lökdösi a Részeg Polgárt*) Na, gyere, oszolj!

POLGÁR Ne lökdössön, mert... hukk!... feljön a cefre.

PRISTANDA Lódulj! Hátra arc!

POLGÁR ...de akkor én most... kire szavazzak?

PRISTANDA Mozgás! Oszolj!

POLGÁR Ne lökdössön, mert... hukk!... feljön a... (*Ki Pristandával*)

IX. jelenet

TIPĂTESCU Nem kell félnünk, Zaharia mindent tud, de semmit se hisz... Nem hallod?

ZOE Fănică! Fănică!

Ghită jön

Mit intéztél Ghită? Voltál Catavencunál?

PRISTANDA Voltam, nassasszony. Nagyon, nagyon nehézeset! Vagy a képviselőség, vagy kétszáz rongy...

TIPĂTESCU Lefogatom! (*Határozottan*) Eredj, Ghită, vidd a csendőroket... élve vagy holtan itt legyen egy perc alatta rendőrségen... ZOE Fănică!

TIPĂTESCU Eredj!

PRISTANDA Gggenis! (*Épp indulni akar, mikor jön Trahanache diadalittas arccal*)

TRAHANACHE Elkaptam ökelmém, elkaptam egy még mocskosabb üggyel...

ZOE (*jajgatni kezd, és mintha ájulás környékezné, a karjába zuhan*) Bapuska! Bapuska!

TRAHANACHE Zsoitika! (*Tipătescuhoz*) Megtudta?

TIPĂTESCU Mindent tud!

TRAHANACHE (*miután ápolgatva Pristandával egy székre ültette*) De ember, nem megmondtam, hogy egy szót se? Tudom én, hogy milyen érzéses a természettye!

Most tessék!

Mind ápolják

Mondtam én, hogy elkapom a mélyen tiszteltet valami mocskos üggyel. Ghită, gyorsan egy pohár vizet.

Ghită balra ki

TIPĂTESCU (*Zoe kezét ütögeti*) Miféle mélyen tiszteltet?

TRAHANACHE Na, legyen egy ici-pici türelmed... hát... Catavencu...!

TIPĂTESCU Jó-jó, de mivel?

TRAHANACHE Hát egy másik hamisítással... Micsoda okleveles hamisító!

PRISTANDA (*megjött a vízzel*) Tisztára hamisító!

Függöny

II. FELVONÁS

I. jelenet

Trahanache, Farfuridi és Brînzovenescu kerek asztal körül ülve a választási esélyeket számlálják; kezükben színes ceruzáik

BRÎNZOVENESCU Hatvankilenc, vöröss... ez jó, tizenegy kék... az

övek...

FARFURIDI Tizenkettő...

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed... egy, kettő, öt... hét... tíz... tizenegye...
FARFURIDI Tizenkettő...
TRAHANACHE Ienache Siripeanuval...
BRÎNZOVENESCU Szavazati joga sincs, amióta férjhez adta a lányát. Nem odaadta hozományként a házát? He? Ha szavazni merészel, megy a dutyiba a mélyen tisztelt.
TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed... És ha rátudnánk venni, hogy velünk szavazzon...?
FARFURIDI Így már mása leányzó fekvése... nem lesz nehéz rávenni: jövő héten lesz a pere az egyházi gondnoksággal... velünk szavaz! Azaz... hogyhogy *velünk*?
BRÎNZOVENESCU Azaz... hogyhogy... velünk?
TRAHANACHE Azaz hogy ránk!
BRÎNZOVENESCU Ugye nem érted, Zaharia bátyám, hogy mit is mondtunk? Azaz hogy *mi*, ami pártunk, mi kire szavazunk, *mi* kinek dolgozunk, mert még *mi* sem tudjuk...
TRAHANACHE Egy ici-pici türelmet kérek...
FARFURIDI Nem tudjuk.
TRAHANACHE Kérem, legyen egy...
FARFURIDI Én még ennél is tovább megyek, s aszondom, amit már Brînzovenescu barátomnak is mondtam: áruástól tartok!
TRAHANACHE Miféle áruástól?
BRÎNZOVENESCU Mi épp ezért, amikor ma valamit valahogy megszimmantottunk...
FARFURIDI Valamit, valahogy...
TRAHANACHE Valamit, valahogy?
BRÎNZOVENESCU Ha van valami a dologban...
TRAHANACHE Valami a dologban?
FARFURIDI Ha éppenséggel áruás, azaz hogy megkívánja a pártérdék, ám legyen!
BRÎNZOVENESCU De akkor legalább tudjunk róla mi is!

Trahanache reménytelen kísérletet tesz arra, hogy félbeszakítsa őket

FARFURIDI Mert, Zaharia bátyám, én már nagy őseinkkel, Mircea cel Bătrînnel és Vlad Tepessel együtt mondtam: szeretem az áruást, de...
TRAHANACHE Kérem, kérem, legyen egy ici...
BRÎNZOVENESCU Zaharia bátyám, mit ici-pici! Erre már nincs idő...
Ma este van a gyűlés?
FARFURIDI Holnap kezdődik a választás?
TRAHANACHE Igen...
FARFURIDI Nos! Mi kire szavazunk?
BRÎNZOVENESCU Kire szavazunk?
TRAHANACHE Egy ici-pici türelmet kérek! Eddig kire szavaztatok?
BRÎNZOVENESCU Nem értem.
FARFURIDI Én sem!
TRAHANACHE Nos hát, szót kéne értsünk egy ici-picit.
FARFURIDI Szót hát! Szót kéne értsünk, ezt kérjük mi is...
TRAHANACHE Nos, kérdem én tisztelettel, kik vagytok ti? Utcai bagabundusok? Nem... Rendzavarók? Nem... Hajléktalanok? Nem...
Ti, azazhogy mi, tiszteletr méltó polgárok vagyunk, uraim... Különösképpen mi hárman, akik ingatlanulajdonosok is vagyunk, mi vagyunk a hatalom oszlopoi, tagok az Állandó Bizottságban, a Választási és Iskola Bizottságban, a Trajanusz Oszlopa Grémiumban, a Mezőgazdasági Bizottmányban, et cetera, et cetera. Mi arra adjuk a szavazatunkat, akit az egységes párt jelöl... mert az egységes párttól függ a haza java, és a haza javától függnek ami javaink...
BRÎNZOVENESCU Így van...
FARFURIDI Így van, deee...
TRAHANACHE Mit deee...? A jelölt neve lehet az enyém, lehet a tiéd; vagy az övé, ahogy azt a pártérdék megkívánja. Minden pillanatban arra várunk, hogy megjöjjön. A prefektus úr minden pillanatban itt lehet; nem arra várunk, hogy megjöjjön a távirából? Nos? Nem kopog-e a táviró?... De bizony, kopog, nincs más dolga! Lehet, hogy épp most, miközben mi vitázunk, kopogta le a nevet... leadja dróton, mélyen tisztelt, dróton! Mit képzeltek...?
FARFURIDI Mindez nagyon szép, nagyon jó, ahogy te, Zaharia bátyám, a szót kevered, de mi... mi mégis áruástól félünk...
BRÎNZOVENESCU Na, nem a te részéről...
FARFURIDI Nem, szó se róla...
TRAHANACHE Hanem? Kinek a részéről...?
FARFURIDI Kinek a, kinek a?!... tudod te, kinek a...
TRAHANACHE Ne lássam többé Zsoitikát, a feleségemet, ha tudom.
BRÎNZOVENESCU Nnnna... mélyen tisztelt, már engedelmet, de túlságosan játszod a „nyeznajut”!

FARFURIDI Tudod mit, mélyen tisztelt Zaharia bátyám, terítsük ki a betlit.
TRAHANACHE Terítsed, öcsém, hadd lám.
FARFURIDI Mondtam már, hogy áruástól félek... Nos?
BRÎNZOVENESCU Nos?
FARFURIDI Nos?... a barátunktól félünk.
TRAHANACHE Melyik barátunktól?
FARFURIDI Melyik barát, melyik barát? Tudod te jól...
TRAHANACHE Ne lássam többé Zsoitikát, ha tudom.
FARFURIDI Ismét játszod a „nyeznajut...”
TRAHANACHE De komolyan, nem...
FARFURIDI A... barátod .....tunktól, Fánicától félünk!
TRAHANACHE (*meglepetten*) Micsoda?
BRÎNZOVENESCU A prefektustól.
TRAHANACHE (*dühösen*) Micsodaaaaa?
FARFURIDI (*gyorsan*) Mi félünk... na! Mert lepaktált Catavencuval...
TRAHANACHE (*fokozódó hévvel*) Catavencuval?
FARFURIDI Azzal a hantopológussal...
BRÎNZOVENESCU Azzal a nifilistával...
TRAHANACHE (*alig tud uralkodni magán*) Cajavencuval? Áruás?
Fánicá áruoló? Na, bravos! Na, erre nem számítottam! Na, most már kinn vagyunk az összes vizekből!
FARFURIDI Szóval mi...
BRÎNZOVENESCU Mire is gondoltunk?...
TRAHANACHE (*az indulat egyre jobban előnti*) Engedelmevel, mélyen tisztelt, legyen egy ici-pici türelme. Megtiltom, megértették, megtiltom, hogy bármily kicsinyleg is Fánicát gyanúsítsák. Számomra az annyit jelent, mintha Zsoitikát, a feleségemet gyanúsította volna... meg vagyok értve?
BRÎNZOVENESCU Zsoitika nagyságos asszonyt... mélyen tisztelt...
FARFURIDI Nagyon sajnálom, Zaharia bátyám, mit nem akar...
TRAHANACHE (*még nagyobb felháborodással*) Ici-pici türelmet kérek!... Azt mondtam: ha valaki Zsoitikát gyanúsítja vagy Fánicá barátomat, az nekem egyre megy... Én ezzel az emberrel nem tegnap, tegnapelőtt óta élek együtt, hanem nyolc és fél éve; egy fél évre rá, hogy másodsor megnősültem. Nyolc éve élünk együtt mint tezsvérek, és egy fikarcnyi kivételvalót se találtam benne... Hát azt hiszik önök, hogy itt maradt volna és nem megy el Bukarestbe igazgatónak, ha én és Zsoitika nem könyörgünk neki, hogy maradjon... és az az igazság, hogy Zsoitika még jobban is könyörgött...
FARFURIDI Hát... ez érthető, a nőkben mindig nagyobb az ambíciáj...
TRAHANACHE (*még dühösebben*) Nem ambicról van itt szó, elvégre a barátunk volt - hanem pártérdékről. Ki más lehetett volna a prefektusunk?
FARFURIDI Talán akadt volna valaki...
TRAHANACHE Engedtesse meg: ezt nem hiszem. Független ember, aki a pártnak, a megyének, a hazának nagy szolgálatokat tett... és igen, bevallom, nekem is tett, és még ma is tesz szolgálatokat!... és akkor önök - a párt belső köreiből, idejönnek nekem és (*Szigorú, dorgáló hangon*) azzal gyanúsítják... ilyen antiparlamentáris kifejezéseket használva... Hát, nagyon sajnálom...
BRÎNZOVENESCU Végül is mi...
TRAHANACHE Egy ici-pici türelmet... Nagyon sajnálom... (*Nagyon feldúltan*) Tehát, ha valamit nem értünk a politikában, máris hopp! Kész az áruás! Na, kinn vagyunk az összes vizekből! Micsodavilág! Igaza van... Jól mondja a fiam az univerzitásról: ahol nincs erkölcsi morál, ott korrupció van, és elv nélküli a társadalom; azaz hogy nincsenek nekije. (*A düh tetőfokán*) Áruás! Na, bravos! Fánicá áruoló! Csodálatos! (*Indul*) Alászolgája, szálü, szálü, igen tiszteltek!

II. jelenet

FARFURIDI Na!... hogy tetszett a mélyen tisztelt?
BRÎNZOVENESCU Prima... primisszimó... Kulcsos dió! Nem adja ki a titkot, nem lehet feltörni. Várni kell még...
FARFURIDI Várni? Meddig még várni?... Mintha látnám is a ma esti gyűlés végén, ahogy feláll a mélyen tisztelt, és csengőjét rázva beje-lenti: „Igen tiszteltek, egy ici-pici türelmet kérek: frakciónk jelöltje az ig. tiszt. Nae Catavencu úr...”
BRÎNZOVENESCU A hantopológus!
FARFURIDI A nifilista! És aztán, így hurrá! Meg úgy hurrá! És holnap, holnapután Ghiță úr, a rendőr bokáig lógó nyelvvel szaladgál, hogy Catavencu urat, aki minket gyalázott és szidalmazott - a lehető legkülönfélébb módokon - beszuszkolja a T. Házba mint frakciónk képviselőjét... És mi ... ezt ölbe tett kézzel nézzük?... Az létezhettek!...

BRINZOVENESCU Mit tehetünk? A hatalommal szemben nem lehet...
FARFURIDI Mit tehetünk? Távirózunk Bukarestbe, a Központi Bizottsághoz, a miniszternek, a napilapoknak. Röviden, velősen (*Jobbkézével a távirókezelőt utánozva eljártssza a sürgönytervezetet, szagatottan*): „Árulás! A prefektus és emberei elárulják a pártot a nifilista Catavencuért akit frakciónk képviselőjévé akarnak választatni... Árulás! Árulás! Háromszor is árulás!”

BRINZOVENESCU Erőss! Túl erőss! Nem írom alá!
FARFURIDI (*imponáló erővel*) Alá kell írnod! Légy bátor, mint én!

Aláírjuk névtelenül!
BRINZOVENESCU Az más! Így aláírom!
FARFURIDI Azt írjuk: „A párttagok egy csoportja!”
BRINZOVENESCU És ha felismerik az írásunkat?
FARFURIDI Mással írjuk meg.
BRINZOVENESCU Kivel?

FARFURIDI Majd csak találunk valakit, aki feladja.
BRINZOVENESCU Csak... nehogy valami baj legyen.
FARFURIDI (*lehengerlően*) Névtelenül! Légy bátor! Mennyi az idő?
BRINZOVENESCU Öt.
FARFURIDI Menjünk gyorsan, mert pontban öt és hat között bezárják a távírdát...
Gyorsan *kimennek*

III. jelenet

PRISTANDA (kissé *izgatottan, gyorsan be*) Na, ezt is lerendeztük volna, s mindhiába... Elkaptuk Catavencu urat... Mikor ráeresztettem a fiúkat, és jól meggyepálták: úgy ordított, mint egy sakál: „Tiltakozom az alkotmány nevében! Ez magánlaksértés!” Mondom: „Tisztára magánlaksértés, suppinsátok, nyomás!” És suppintották. Aztán egyenest a dutyiba. Visszamentem a fiákerrel, és átkutattam minden sarkot, a kályhában a szellőzőket, felszedtem a hajópadlót, megnéztem a falrepedéseket: létezhettek megalálatni. Aztán vissza az órsre, kiforgattam az összes zsebét: nincs és nincs. Megfeyegtettem, hogy parancsom van Fánicá naccsás úrtól, hogy megkínozzhatom, mint egy lótolvajit... hiába! Nem akar vallani, csakis Zsoitika nassasszony. Keresem s nem találok; otthon nincs... itt sincs... Á!... Itt jön! Zsoitika nassasszony!

IV. jelenet

ZOE (*gyorsan jön, a főbejáraton*) Ghitá, na, végre!
PRISTANDA Én is kegyedet kerestem, Zsoitika nassasszony...
ZOE Mit hallok, Ghitá, mit műveltél? Mit csináltatok? Alig léptem ki a házból, és hallom az orvostól, hogy csendőrökkel hurcoltat áristomba Catavencut, és feldúltad a lakását! Hogy tehetted ilyet?
PRISTANDA Szóbeli parancsra, Fánicá naccsás úrtól, személyesen.
ZOE Hol van Fánicá?
PRISTANDA Nem'tom, én is öt keresem.
ZOE És Catavencut ugyan biza mért tartóztattatok le?
PRISTANDA Hogy elkobozzuk a levelet.
ZOE És megvan?
PRISTANDA Nincs, Zsoitika nassám. Rendesen megkutakodtam öt is, lakását is, de nincs. Máshova dughatta.
ZOE Ghitá? Tönkretettetek. Holnap kinyomják a levelet, s ti potyára csináltatok botrányt. A tanítók nélküle is kinyomják a lapot... Mit fog Bukarest ehhez szólni, ha megtudja, hogy felkutattatok a lakását, és Catavencut lefogattatok a választás előestéjén, minekutána biztosítottuk a kormányt, hogy minden csendben és rendben fog lezajlani?... Hogy maradhat ezek után Fánicá prefektus?
PRISTANDA Jaj, Zsoitika nassám, elfejtém mondani: hiába fenyegettem, hiába kérdeztem, aszonta: ő az Istennek se enged, és szóba se áll az égadta világon senkivel, de senkivel, csakis kiskegyeddal.
ZOE Veleem?... Szaladj, Ghitá, gyorsan engedd ki, és kérd meg a nevemben: fáradjon ide... Várom...
PRISTANDA Én... csak, ha Fánicá naccsás úr...
ZOE Te, Ghitá, ha kedves az életed, ha szereted a családodat...
PRISTANDA Már hogyne szeretném, Zsoitika nassám? Tizenegy család!
ZOE Na, akkor egyik lábaddal itt, a másik ott, de vissza ne gyere Catavencu nélkül. Viselkedj vele udvariasan. Fogadj egy fiáker, és itt legyek mire tízet számolok: egy...

PRISTANDA Gggenis! ZOE
...már kilenc!!! PRISTANDA
Itt se voltam!...

V. jelenet

ZOE (*egyedül; újságot vesz elő és idegesen olvassa*) „Lapunk holnap számában közzéteszünk egy igen érdekes szanti-mantális levélkét, melynek címzettje városunk nagy befolyású dámája; a szerző pedig igen magas beosztású tisztségviselő. Eredetijét a kíváncsiak a szerkesztőségben megtekinthetik. Mára ennyit! A bon enteneur, salut!” Mit lehetne még tenni?... (*Izgatottan sétál, majd mint akinek nem letele támadtmegtorpan*) Catavencut meg kell választani. Kétség nem fér hozzá, kár is gondolkodni. Egy olyan gazemberrel, mint ő gyerekeség, örültség lenne felvenni a harcot... És Fánicá... bele kell törődjön... muszáj... S akkor mi van? Catavencu éppolyan jó képviselő lesz, mint akárki más. De hol lehel Fánicá? Hová tűnhetett?...

VI. jelenet

TIPÁTESCU Zoe, te itt vagy?
ZOE Vártalak, Fánicá... mit csináltál? Lefogattad Catavencut. Jól meggondoltad, mielőtt kiadtad a parancsot? Hogy juthatott eszedbe ilyesmit művelni? Miért csináltad?
TIPÁTESCU (*idegesen*) Mért? Mért? Pont te kérde, miért? A te butaságod miatt, hogy elkerüljem a fenyegető szerencsétlenséget, amit a te felelőtlenséged okozott. Hogy lehet valaki ennyire szórakozott? Ennyire felelőtlen? Egy szerelmes levelet csak úgy zsebre vágni a zsebkendővel, majd kirántani és elveszteni, mint egy papírfecnit, mint egy lejárt jegyet az előadás után... Ekkora meggondolatlanúságra, őszintén megmondom, nem számítottam! Hát mi az Isten csudája! Felnőtt asszony vagy, nem gyerek. Ilyen hanyagságról még a regények se írnak, még színdarabban se fordulhat elő.
ZOE Itéljék, csak, Fánicá... (*Sír*) itélj csak el... gyerekesen viselkedtem... pokoli ostobaságot követtem el; de most helyre kell hozni. Ha szeretsz, ha valaha egy kicsit szerettél... ments meg a gyalázattól! Te férfi vagy, mit bánod! Neked az se lenne szerencsétlenség, ha ki-plakátóznák a szerelmünket... de nekem... Gondolkodj, Fánicá, gondolkodj... (*Sír*)
TIPÁTESCU Éppen ezért biztosítottam be magam a Catavencu személyét illetően...
ZOE Hiába, Fánicá, hiába: Catavencu akár meg is halhat ma, az újságja holnap úgyis közli a levelünket. Istenem! Hogy fogják kapkodni! Darabokra szagatnak! Hogy röhögnek majd rajtam!... Egy hétig, egy hónapig, egy egész évig ezen a kalandon fognak csámcsogni... Ebben a kisvárosban senkinek semmi más dolga, csak a pletyka, még ok nélkül is... hátha még okuk is van... és micsoda ok, Fánicá! És én, én ezalatt mit csináljak? Haljak meg talán? Meghalhatok, ha úgy akarod... mert a történet után nem élhetek tovább.
TIPÁTESCU Hát... ha nincs más kiút... Zoe! Szeretsz, Zoe?
ZOE Szeretek, de mentsél meg.
TIPÁTESCU Szökjünk meg...
ZOE (*elhúzódiák*) Megőrültél? Na, és Zaharia? És a pozíciód? És a botrány, ami a nyomunkban még jobban fellángol?
TIPÁTESCU (*elbátortalanodva*) Tehát semmit se lehet csinálni?!
ZOE De igen!
TIPÁTESCU Mit?
ZOE Támogatnunk kell Catavencu jelölését...
TIPÁTESCU (*mint akit megcsíptek*) Lehetetlen!
ZOE Válasszuk meg!
TIPÁTESCU Soha.
ZOE Meg kell. Muszáj!

TIPÁTESCU Csak a holttestemen keresztül! Meggondoltad, miket beszélsz? Íme, milyen táviratot csíptem el az előbb; az a gazember vitte a távírdába, aki a leveledet megtalálta; a tegnapi részeg. Névtelenül. Lefoglaltam, és parancsot adtam ki, hogy semmit se továbbítsa-nak azén tudtom nélkül; de mit tudom én, mit tartalmazhat egy sifírozott távirat?... Tessék: „Árulás! A prefektus és emberei elárulják a pártot, a nifilista Catavencuért, akit frakciónk képviselőjévé akarnak választani... Árulás! Árulás! Háromszor is árulás!... a párttagok egy csoportja...” Bármilyen történjen, azt a nyomorultat nem támogathatjuk,

* Francia szólás: „Akinek van füle, haltja”

nem, nem és nem!... Adj tanácsot, keressünk valami más megoldást?

ZOE (összetörten) Nem látok... nincs más megoldás.

TIPĂTESCU Akkor...?

ZOE Akkor... (Kétségbeesetten) hagyj el, hagyj békén, te nyomorult... hadd haljak meg szégyenemben... Gyilkolj csak le engem, aki szerettelek, aki mindent feláldozott érted... ide jutottam... juttattál... ennyit értek az esküdőzéseid! A halál karjaiba löksz - mert megölöm magam (*Határozottan*) még a botrány kirobbanása előtt, még a mai napon, itt, most! - Halálba kergetsz, pedig megmenthetnél; de te elveszejtesz... (Sír)

TIPĂTESCU Zoe! Zoe!

ZOE Eressz... ha az ambíciódat, a kis politikai vacakériáidat többre tartod azén becsületednél, akkor hagyj meghalni! Megölöm magam... (Sírva) és azzal a bizonyossággal távozom e világból... juttattál... éven át áltattál, a nyolc év minden egyes percében csak áltattál, és nem szeretted soha, de soha, soha, soha...

TIPĂTESCU Zoe! Gondolkodjunk, nézzük meg, mit lehet csinálni!

ZOE Főnică, fontolgatásra nincs már idő! Minden múltó pillanata vesztetet kegyegi... Határoznod kell!

TIPĂTESCU (*küzd önmagával*) Határozni! Határozni...

ZOE Az előbb a korzón a filegóriánál hallottam a Catavencu letartóztatását. Mint egy örült, rohantam a szerkesztőségbe; és íme, mit nyomtattak ki. (*Egy röplapot nyújt át*)

Főnică lassan olvassa

Most már tudhatod, mire lehet számítani a letartóztatása után.

TIPĂTESCU Ez az ember a fejével játszik... az életével!

ZOE Nem az övé a tét, Főnică, hanem az én életem; mert megisméltlem ... választhatsz: vagy szeretsz, és én élek, de akkora Catavencu elleni harcra szó se lehet - engedned kell nekem; vagy nem, és akkor nekem végame, és miután legyilkoltál, legyen, aminek lennie kell... (Összetörten) Határozotam!!! (*Egyszerre visszatér az ereje*) Igen, döntöttem, de addig nem halok meg, amíg meg nem vívtam a harcom minden lehetséges módon a körülményekkel! (*Növekvő energiával*) És harcolni fogok! Ellened is, ellened is küzdeni fogok minden erőmmel, szívvel és hálátlan ember! Mert most te vagy a legnagyobb akadályom annak, hogy visszaszerezhessem lelkem nyugalma! Igen, döntöttem, és vissza fogom szerezni lelkem békeségét!... Igen, határozotam! És le kell győzzek mindent és mindekit, még téged is... Annyira határozotam vagyok, hogy épp az imént parancsoltam meg Ghitának: engedje szabadon Catavencut, és kérje meg a nevében, fáradjon ide...

TIPĂTESCU Ostoba némben, mit tettél!!!?

ZOE Csak azt tettem, amit tennem kellett. Ha te nem vagy hajlandó Catavencut támogatni, ha te nem vagy hajlandó megszavazni - nem akarsz megmenteni engem -, majd támogatom én! Majd rászavazok én, mert én meg akarok menekülni...

TIPĂTESCU Hogyan?

ZOE Igen, én választom meg, én! Igen, én Catavencu-párti vagyok, és a férjem is az összes szavazatával mellette lesz. Következésképp, aki Catavencu ellen harcol, ellenem harcol... Rajta, Főnică, harcolj, taposs el, te, aki azt hazudtad, hogy szeretsz. Lássuk, mire megyünk! (*Kifele indul, jobbra*)

TIPĂTESCU Zoe...!

ZOE Hagyjál. (*Kimegy*)

TIPĂTESCU (*követi*) Zoe! Zoe! (*Kimegy utána*)

Pár pillanatig üres a szín

VII. jelenet

PRISTANDA (*megjelenik a bejárati ajtónál, és udvariasan helyet csinál Catavencunak*) Tessen parancsolni, Nicu tekintetes úr, tessék, csak tessék... (*Alázatosan*) ...és tényleg, nagyon kérem, pardonozzon meg nekem a missiómért, mert (*Komolyan*) parancsba van adva, hogy: a közeg olyan legyen, mint a rágó-ráksúly, a feladat-végrehajtás... Maga jobban tudja, mint én, a rendőr már ilyen: az apád is lehet - el kell kapni? Elkapod! Nincs mit tenni; ilyen a végrehajtás! Ezért kérem, hogy pardonozzon meg nekem...

CATAVENCU Ugyan Ghită, ne mind nyaggas a bocsánataiddal... Azt képzeld, hogy mi nem tudjuk, mi történik a rendőrségen? (*Ünnepélyesen*) Egy Alkotmányos Jogrendi Államban a rendőr se több, se kevesebb, mint pusztá instrumentum.

PRISTANDA Tiszta-pusztá instrumentum!

CATAVENCU Nem a lesújtó ököl a hibás, hanem az irányító akarat...

Én írtam is egy cikket erről. Nem tudom, olvastad-e?

PRISTANDA Kellett, Nicu tekintetes úr, kellett, hogy olvassam; én a maga ojságját úgy olvasom, mint a Zevangéliomot. Csak azért, hogy nehogy ferdén nézzen rám... a missió miatt... (*Titokzatosan*) más van az én lelkem mélyén, de még mennyire más, de mit lehet tenni: naccsalád és minimálbér - a köccségvetés szerint...

CATAVENCU Különben is, hóhár hiányában hogyan létezne mártírium?

PRISTANDA Tisztára Nicu tekintetes úr!

CATAVENCU (*hangot vált*) Polgártárs, ne feledkezz meg a kondícióról, melynek ellenében idejöttem! Eljöttem ugyan a prefektus házába, de nem vagyok hajlandó szemét akasztani vele, nem hagyom magam ilyen olcsón kompromentálni. Engem Trahanache asszony invitált, vele óhajtok találkozni.

PRISTANDA Hát persze, Nicu tekintetes úr, csakis Zsoitika nassám... Főnică naccsás úr nincs is itthon... Tessen leülni, Nicu tekintetes úr, tessen, tessen... Megyek, szólni Zsoitika nassámnak, hogy meg tetszett érkezni... (*El akar menni*)

CATAVENCU Még azt is tedd hozzá, hogy igen sietek vissza a tömlőcbe, ahová kegyeinek elvesztése miatt zuhantam.

PRISTANDA Ggenis! (*Féltre*) Micsoda hóhányó. Na, ebből lenne igazi kóser prefektus!

VIII. jelenet

CATAVENCU (*egyedül*) Nagy nehezen, de kápitulál. Nem is lehetett volna másként... A szeretett, drága, mélyen tisztelt Zaharia bácsink (*Nebet*), szinte már hallom, amint az esti ülésen kikiáltja a nevem a frakciójuk jelöltjeként. Szerencsétlen Farfuridi!... (*Ünnepélyesen*) „A cél szentesíti az eszközt” - mondta a halhatatlan Gambetta! Az édes-drága Főnică barátunkat eheti majd a pulykaméreg, nekem annál jobb. Eszeveszetté válik, annál rosszabb neki! Letartóztat, annál jobb nekem! Zsoitika naccsámnak több esze van, mint az egész társaságnak, udvariasan hívat, és én, íme, itt vagyok készen állva, hogy tiszteletteljes csókot lehelvek a kacsóira... Mit lehet itt tenni, kérem: ez a kéz adja a mandátumot!... De hol lehet a madám?... Nem jön...! (*Körbeforog, ebben a pillanatban megjelenik Tipătescu Jobbról, pár pillanatig farkasszem néznek mozdulatlanul. Catavencu meg van lepve. Féltre*) Tipătescu! Jobb szerettem volna a nőt!

IX. jelenet

TIPĂTESCU (*összevont szemöldökkel és ökölbe szorított kézzel néz farkasszemmel; félre*) Most tarts vissza, Úristen!

CATAVENCU (*zavartan*) Bocsásson meg, tisztelt úrr, ha úgy tűnik, hogy kissé szokatlan körülmények között toppantam az ön lakásába... Bevallom, hogy parancsra hurcoltak ide a börtönből, és... az ön rendőre... és így nem számítottam a találkozásra...

TIPĂTESCU (*félre*) Impertinens!

CATAVENCU Nekem azt mondták, hogy a kedves... azaz, hogy különben nem is jöttem volna... de végül is, fogoly vagyok, s akkor maradok... ha viszont nem - és semmit se óhajtok jobban! - azonnal visszavonulnék...

TIPĂTESCU (*idegesen dobol a sarkával a padlón, majd összeszorított foggal, majdnem betűzve*) Hőn szeretett és mélyen tisztelt Catavencu úrr, fel nem foghatom, hogy két férfi között - akik, némi komolyságot vindikálnak maguknak - mi szükség van ezekre a steril tirádákra, machinációkra és társági rafinériákra, amikor a helyzet egészen világos... Én nyílt sisakkal játszom... megengedi, hogy mondjak valamit...? Tessék! Nnnna, tessék, kérem!... (*Egy székre mutat; félre*) Nyugalom, csak nyugalom. Még jó, hogy Zoe nincs itt!

CATAVENCU Elfogadom, tisztelt úrr! Ön szereti a nyílt játszmát, én viszont szeretek röviden végezni, érti: röviden, röviden! (*Nyakmetsző kézmozdulatot tesz*) Helyzetünk könnyedén megoldható.

Tipătescu a székre mutat

(*Könnyedén visszautasítja*) Óh! Köszönöm!

TIPĂTESCU (*ugyanaz a játék*) Tessék!... Csak tessék!!!

Parancsoljon!

CATAVENCU (*ugyanaz a játék*) Köszönöm!

TIPĂTESCU (*mereven a szeme közé néz és morogva*) Leülni!

CATAVENCU (*a székig hátrált, most feladja, és nem egészen saját akaratából letotytan*) Köszönöm! TIPATESCU Nnna, úgy! (*Mellé ül*)

Catavencu elhúzódik. Tipatescu utána nyomul, Catavencu úgy, mint fenn; és ismét

Tehát tiszteletre méltó úrrr, önnek birtokában van egy levelem - hogy miként jutott hozzá, azt nem kommentálom! - mely kompromentálhatja egy család becsületét...

CATAVENCU (*legyint*) Áh!

TIPATESCU Bocsásson meg, ha megsértettem. Vagy legyen még rövidebb: ön egy praktikus ember, önnél van valami, amire nekem szükségem - és ön tudja, mennyire szükségem - van! ... És én most azt kérdezem (*Nagyon nyájasan*) igen mélyen tisztelt úrrr, mit kér ön cserébe tőlem azért a dologért?

CATAVENCU Hogyhogy, ön nem tudja?

TIPATESCU (*hasonlóan*) Nem...

CATAVENCU (*mint fenn*) Meg csak meg se fordul a fejében?

TIPATESCU (*mint fenn*) Nem... azért kérdelem...

CATAVENCU (*mint fenn*) Tisztelt úrrr... (*Méltóságteljesen*) egy politikusnak...

TIPATESCU (*élel*) Azazhogya magának...

CATAVENCU Engedelmelem... egy politikusnak kötelessége, bizonyos körülmények között; körülmények, melyekben hazánk jelenleg vergődik, melyek befolyásolnak bizonyos irányzatokat, tekintetbe véve bármely alkotmányos állam múltját, de különösen egy olyan fiatal államét, mint a mienk...

TIPATESCU (*idegesen dobol a lábával*) Még egyszer esedezek igen mélyen tisztelt úrrr!!! (*Tagoltan*)... Mit kér ön cserébe azért a levélért? Röviden! Röviden! (*Megjismétli Catavencu nyakazó mozdulatát*)

CATAVENCU Nos?... Ha így állunk, ha ön röviden akarja, íme: azt akarom, ne obstruálja, sőt, támogassa jelöltségemet...

TIPATESCU (*szinte kitör*) Az ön jelöltségét! (*Uralkodik magán*) Igen tiszteletre méltó, nem tűnik ez egy kissé soknak?...?

CATAVENCU Erre csak ön, aki a cserét felajánlotta tud válaszolni...

TIPATESCU (*nyomul feléje, ismétlődik az előbbi játék*) Na, de igazán, nem tűnik egy kissé soknak? He? Mit mond? Szólt valamit?

CATAVENCU (*naivan*) Nem.

TIPATESCU (*sejtetve*) És ha az Állandó Bizottság visszavonulna, és biztosítanánk egy helyet hön szeretett Catavencu urunknak?...

CATAVENCU (*ártatlan mosollyal*) Oh, az semmiség, mélyen tisztelt...

TIPATESCU És ha az államügyész is ugyanaz a Catavencu úr lenne?

CATAVENCU Kevés, nagyon kevés, mélyen tisztelt...

TIPATESCU És ha a polgármesteri szék - most épp üres! - betelne? És ha a Szent Nicolae Alapítvány kuratóriumi elnökét szintén Catavencu bácsinak hívják?

Catavencu elhárító mosollyal legyint

És ha a város melletti bekerített lanka szintén...

CATAVENCU (*mosolyog*) Engedelmet, mélyen tisztelt, de egy politikusnak kötelessége, különösen muszáj olyan körülmények között, melyben jelenleg hazánk leledzik, tekintetbe véve a múltat, különösen egy olyan fiatal állam esetében, mint a mienk, mely alig mászott ki a...

TIPATESCU (*a lábával dobantva idegesen félbeszakítja*) Na, hagyja a... hagyjuk ezeket a hóhrecolt frázisokat, Catavencu tata... ezeket tartogassa szájtáti, nyáladöz bámulóinak... maga szerint én az az ember vagyok, aki ezt megeszi?! Most pedig hadd hallom, mi kell? Férfiasan: mit akar tőlem?... (*Izgatottan felemelkedik*)

CATAVENCU (*szintén feláll*) Mit akarok? Mit akarok? Nagyon jól tudja ön, mit akarok. Csak azt akarom, ami rég kijár nekem, oly hosszadalmas harc után; amit rég kiérdemeltem, ebben a bukó városban, ahol én vagyok a legelső... a politikai elit... Akarom a...

TIPATESCU (*izgatottan*) Mit akar?

CATAVENCU (*hasonlóan*) A politikai mandátumot... azt akarom és semmi más! Semmit! Semmit! (*Szünet után célzatosan emelkedő hangon*) Jár nekem!... Kérem! Ne álljon az utamba... Támogasson... Választasson meg. Holnapután, mikor a megfelelő többséggel megválasztottak... abban a pillanatban ön a levél. (*Nagyon melegen*) ...becsületszavamra!

TIPATESCU (*kis híján kitör*) Az ön becsülete?... És ha nem tudom megválasztatni?

CATAVENCU Deee, megtud!

TIPATESCU (*egyre jobban elveszti az eszét*) És ha nem akarom! - Érti? Nem akarom?

CATAVENCU (*makacsul*) Kell...

TIPATESCU Megfeledekzik, hogy egy olyan emberrel, mint én nem lehet így játszani. Nem! Es nem! Nem akarom megválasztatni!

CATAVENCU Muszáj!

TIPATESCU Nem!

CATAVENCU Muszáj, ha csak egy kicsit is ad a hölgy becsú...

TIPATESCU (*kirobban*) Nyomorult!

Catavencu hátrál

Szégyentelen gazember! Nem értem, mi tart vissza, hogy szétverjem a fejed. (A fogas esernyőtartójából egy sétatálcát ragad ki és őrlöngve indul Catavencu felé) Te rohadék, ide adod a levelet! Itt! Most! Megmondod hol a levél... vagy agyonverlek, mint egy kutyát! (*Ráront*)

CATAVENCU (*futva megkerüli az asztalt és a kanapét. Feldönti a bútorokat, az ablakhoz rohan, kinyitja, reszketve ordít kifelé*) Segítség! Fogják meg! Megöl a vámpír! A gyilkos prefektus! Segítség!

X. jelenet

ZOE (*nagyon izgatottan beront, és kérőn közéjük ugrik*) Catavencu úr, az Isten szerelmére kérem, Catavencu úr! Ne kiabáljon... Fánicá, megőrültél? Catavencu úr... kérem...

CATAVENCU (*szintén izgatottan*) Már hogyan kiabálnék, madám? TIPATESCU (*a felindulástól kifáradva egy székre rogy, homlokát törli*) Személtáda! Bitang! Állat!

ZOE (*kérlelve*) Catavencu úr, én kérek bocsánatot ezért a kitörésért és azért, hogy megfeledekzett...

CATAVENCU Itt szó se lehet bocsánatról, asszonyom; azonnal ki kell jussak ebből a házból; egy percig se maradhatok itt, ahol az életem a tét...

ZOE Catavencu úr, ön végül is egy praktikus ember, önnek teljesen mindegy, kit kapna meg azt, amit olyannyira óhajt... CATAVENCU Nem értem...

ZOE A szóban forgó levél helyett cserébe ön a képviselői mandátumot óhajtotta. Megesküdt a becsületére, hogy holnapután, amikor kihirdetik a megválasztását, átnyújtja annak, aki ehhez hozzásegítette... Nos?! Éri választom meg; én és a férjem: nekem adja át a levelet... Elfogadja az ajánlatomat?

CATAVENCU (*mint akinek ötlete támadt*) Elfogadom...

ZOE (*lassan közeledik Tipatescuhoz, aki magába roskadva ül egy széken*) És megértheted, ha ellened harcolva kell a levélhez jussak... köztünk mindennek... de mindennek vége, remélem, ezt érted, Fánicá. (*Hangosan*) Catavencu úr az egységünk megpecsételtetett...

CATAVENCU Teljes mértékben, madám, de... (*Tipatescu felé int*)

ZOE (*Tipatescu mellett áll, noszogatja*) Fánicá! Fánicá! A nyugalmam ellensége akarsz lenni?... (Nagyon szépen *kérleli*) Fánicá?!...

TIPATESCU (*nem tud tovább küzdeni*) Legyen, ha te úgy akarsz... legyen meg! Történjen, aminek történnie kell... (Határozottan) Catavencu úr, ön a Zoe jelöltje, a Zaharia úrjelöltje... következésképpen az enyém is! Holnapután ön képviselő!

ZOE Óh!

CATAVENCU Holnapután öné a...

Zaj és hangok kintről: „Egy ici-pici türelmet kérek!”

ZOE A bapus!

TIPATESCU Zaharia!

CATAVENCU A mélyen tisztelt!

TIPATESCU Gyorsan bújjatok el mindketten... nem szabad itt találgatni...

Zoe sietve balra ki. Catavencu és Tipatescu pedig jobbra

XI. jelenet

TRAHANACHE (*egyedül*) Senki. És az a barom-állat kölyök azt mondta, hogy Zoe és Fánicá itt vannak... (*Diszkrétan kopog a jobb oldali ajtón*) Senki. (*Ugyanez a játék balról*) Senki. (*Ki akar menni, mint aki-nek valami eszébe jutott*) Óh! Majd elfelejtettem! (*Az asztalhoz ül és*

XIII. jelenet

ír) „Drága Fănică, kerestelek! Félóra múlva visszajövök. Feltétlen találkoznunk kell, az esti gyűlés előtt. Várj meg: legyen egy ici-pici türelmed... Trahanache!...” (Ottahagyja a levelet) Most pedig nézzünk utána, miből szedte meg magát a szeretett Catavencu úr. (Kimegy)

A szín pár percig üres, majd óvatosan jobbról jön Zoe, balról Catavencu és Tipătescu

XII. jelenet

TIPĂTESCU Egy percnyi nyugalma sincs az embernek! Átkozott politika... (Catavencunak) Én megyek a távirádba, és megsürgönyözöm Bukarestnek a jelölésedet... otthon várj, amíg üzenek érte... Az esti gyűlésen légy nagyon taktikus... nagyon óvatosnak kell lennünk...

Kintről kopogtatás, majd megismétlődik, majd három sípszó

Ez Ghită, ez az ő jele! (Ajtót nyit)

Bejön a Részeg Polgár, és elfütyenti magát a csodálkozástól

Már megint? (Hátratántorodik)

CATAVENCU (Zoe háta mögé bújjik) Tyúha! Az én emberem!

POLGÁR Igen, már megint én... hukkk!... azér a kis izéért jöttem, amiről a reggel beszéltünk... hukkk!... Most micsinálunk?... hukkk!... holnap elkezdődik!... És én?... hukkk!... én kire szavazok?

TIPĂTESCU (újtát állja, hogy ne tudjon beljebb jönni) Kire? Kire? Polgártárs: kezd az idegeimre menni... Szavazzon, akire akar...

POLGÁR Ha már szóba jött a... hukkk!... zakarat... én senkire se akarok!...

TIPĂTESCU Hagyjon engem békén! A hivatal egy pillanatig se akarja a polgárokat befolyásolni.

CATAVENCU (közbevéág) Pardon! már engedelmet: én azt mondom, hogy egy konsztitucionális államban, különösen egy olyan fiatal államban, mint a mienk, a hivatalnak kutya kötelessége...

ZOE Ez magától érthetődő...

POLGÁR Nocsak! A mélyen tisztelt! Most veszem észre... hukkk!... Egészséget, békességet, szeressük a... hukkk!... Jól megdolgozott... borra sör és sörré bor... mi?... De csak mert tisztel engem?... hukkk!... vagy talán csak nem a levélkéért... (Lopás gesztusát mutatja)... Gratula... gratula... tiszteletem, Nae úrrr!

CATAVENCU Ó! Óh!

ZOE Fănică! Rúgd ki, elviselhetetlen!

TIPĂTESCU Ide figyeljen, jóember, tűnjön el, míg szépen beszélek... végül is mit akar tőlem?

POLGÁR Hát nem megmondtam?... hukkk!... Holnap kezdődik?... És?... Én kire szavazok?... hukkk!... Kire?...

ZOE Catavencu úrra!

POLGÁR Cata... hukkk!... (Kitör belőle a nevetés)... na, ne hülyítsen, mert feljön a cefre...

TIPĂTESCU (egyre idegesebb, megrázza a polgárt) Azért, mert alkoholista vagy...

POLGÁR Ne, ne rázzon, mert feljön a cefre...

TIPĂTESCU (mint fent) Mert hagyta, hogy kilopják a zsebedből a levelet...

POLGÁR Semmi baj, találok másikat...

TIPĂTESCU Pofa be, most én beszélek... azért, mert egy...

POLGÁR Választópolgár vagyok...

TIPĂTESCU Nem! Egy részeges... alkoholista... egy senkiházi...

ZOE Fănică, ne...

TIPĂTESCU De igenis, alkoholista... most is részeg vagy, tökré...

Catavencu nevet

POLGÁR Egy frászt!

TIPĂTESCU (undorodva) Te szerencsétlen! Egy mérföldre fújod a bráhát... (Ellöki)

POLGÁR Ez az én természetes illatom... (Dülöngél)

TIPĂTESCU Fújod a rumot!

POLGÁR Még szép! Mit fújjak, petlóreumot?

TIPĂTESCU Nos! Épp ezért kell a mélyen tisztelt Catavencu úrra szavazz... Amilyen a választó, olyan a választott...

ZOE Fănică!

CATAVENCU Mindig ironikus! (Mosolyogva) Igen tisztelt!

TIPĂTESCU (lassan begerjed) Igen, mi Catavencu úrnak dolgozunk, mi Catavencu urat támogatjuk, és önök Catavencu úrra szavaznak. És nem kényszerből támogatjuk, nem, hanem azért támogatjuk, mert ő hazánk legbecsületesebb fia...

ZOE Nyugodj meg, Fănică!

TIPĂTESCU Nyugodt vagyok!... Mert őurasága nem olyan, mint...

Farfuridi, Brînzovenescu és Trahanache megjelenik a bejáratnál és hallgatódzik. Az első kettő le is játssza Trahanachénak, ami történik

...a többi gazember, mint a többi csirkefogó, mint a többi nyomorult személtáda... megismétlem: az olyan okos, politikailag tisztánlátó, éles eszű választóhoz, mint ön, nem is illene jobb jelölt, mint Catavencu úrr... a mélyen tisztelt Catavencu úr! (Undorral ellöki magát a Részeg Polgárt)

CATAVENCU (ártatlan mosollyal) A kis rosszmájú!

BRÎNZOVENESCU (a háttérben) Ahá!

FARFURIDI (Trahanachénak) Íme, az árulás! Mondtam, mélyen tisztelt... mondtam (Előre jönnek)

TRAHANACHE Csend! Legyen egy ici-pici türelmed!

ZOE Bapuska! (Trahanachéhoz szalad, félrevonja és gesztikulálva magyaráz)

A másik oldalon Catavencu és a Részeg Polgár suttog

TIPĂTESCU Kész! Elég volt! Mind hagyjatok békében! Mind!

FARFURIDI Békén hagyjuk, békén hagyjuk, igen tisztelt, de megyünk Bukarestbe...

BRÎNZOVENESCU És mindent elmondunk...

TIPĂTESCU Menjete a francba! (Odamegy Trahanachéhoz és Zoé-hoz)

FARFURIDI Elmondjuk az újságoknak!

BRÎNZOVENESCU A Központi Választási Bizottságnak!

FARFURIDI A kormánynak!

POLGÁR (Brînzovenescura és Farfuridire mutat) Jujujuj!... Na, ne is mondja, mert feljön a cefre.

Catavencu és a Részeg Polgár, nagyon izgatottan beszélget az egyik oldalon Farfuridivel és Brînzovenescuval

TRAHANACHE Végül is miről van szó, Fănică?

TIPĂTESCU Engem ne kérdezz, Zaharia bátyám!

ZOE Egy szót se, bapuskám, muszáj...

TRAHANACHE Miért? De miért?

ZOE Ha egy kicsit is ragaszkodsz hozzám, ha egy kicsit is szeretsz: most hallgass; majd mindent megmagyarázok.

Halkan beszélgetnek

CATAVENCU Már engedelmet, tisztelt uraim! De a magasabb kormánykörök nem önökbe fogják majd helyezni a bizalmat, hanem... Mindenki rá figyel.

(Izgatottan sétál) ...Tipătescu úrba, a legtisztességesebb prefektusba!...

TRAHANACHE Így igaz!

CATAVENCU A legderekabba! . . .

TRAHANACHE úgy van!

CATAVENCU A legelhűségesebbe! . . .

ZOE Ez csak természetes!

CATAVENCU És engedtessek meg, de ha feltűnnek ilyen személyek, akik csak saját hasznuk után koslatnak... mint például önök...

POLGÁR Húha! Ez erős! Nonono...

FARFURIDI Tehát még sérteget is!

BRÎNZOVENESCU Brávosz!

CATAVENCU Kocapolitikusok szekértábor! Ez önérdékű vészhangkongatás uraim!

ZOE (Trahanachének) Ez magától értetődik!

CATAVENCU Majd a szavazók mondják ki az utolsó szót!

ZOE (mintegy buzdítván a Részeg Polgárt és Trahanachét) Igen, a szavazók mondják ki az utolsó szót!

TRAHANACHE Hát persze hogy a szavazók mondják ki az utolsó szót!

POLGÁR (komolyan) Igenis, mi kimondjuk!

XIV. jelenet

PRISTANDA Fănică naccsás úr! Egy nagyon-nagyon ex-peksürgöny!
ZOE Egy sürgöny?!
Mind feléje fordulnak

TIPĂTESCU (*idegesen felbontja a sürgönyt és olvassa*) „Minden áron,
de mindenáron az önök frakciója Agamemnon Dandanachét kell
megváltassza.
Mozgás

Kezeljék az ügyet utolsó és bizalmi kérdésként...” Óh!
FARFURIDI ÉS BRÎNZOVENESCU Áhá! Áhá! Áhá!
ZOE (*teljes energiával*) Ó! Ez nem létezik! Mindenki ellen harcolni fo-
gunk!... Harcolni fogunk a kormány ellen!...

Tipătescu fáradtan egy székre rogyott

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed!
ZOE De igen, bapuska! Harcolni fogunk a kormány ellen is!
CATAVENCU Igen, harcolni fogunk a kormány ellen is!

*Catavencu, Zoe és Trahanache az egyik oldalon; Farfuridi és
Brînzovenescu elégedetten dörzsöli a kezét; Tipătescu egy székre
rogyva ül, mintha nem is érintenék a dolgok. A Részeg Polgár
középen*

POLGÁR (*elragadja a hév*) Igen! Harcolni fogunk a kor... hukk! (*Han-
got vált*) ...azaz, hogy nem, én a kormány ellen nem harcolok!

Függöny

III. FELVONÁS

A szín a városháza hatszög alakú tanácssterme, melynek három oldala látszik. Hátral három ajtó; a középső a bejárati folyosóra nyílik; a jobb oldalin: „Anyakönyvi hivatal”, a bal oldalin „Ira-tár”-felirat olvasható. Baloldalt, hátul ajtó: „Polgármezszeri hivatal.” Jobboldalt, szembe vele az „Igta-tó.” A bal oldali két ajtó között emelvény, rajta asztal az elnöki fotellel. Az asztal előtt, kissé alacsonyabban a szónoki pulpitus, rajta vízeskancsó és -pohár. Az asztalon két gyertyatartó, kalamáris, papír és csengő. Az emelvényt korlát választja el - rajta zöld pamuterítő - a sűrű sorokban álló padoktól és székektől. Egyetlen szabad ösvény van az ajtótól az elnöki emelvényig, amelyen közlekedni lehet. A falakon néhány szegre akasztott lámpa. Szegényes fény. A függöny felmenetelekor Trahanache az elnöki székben trónol. A pulpitus mögött, az asztal körül Brînzovenescu és polgárok, háttal a közönségnek. A padokon és székeken választók, polgárok, közönség. A padsor szélén, a közönséghez közel Catavencu, Ionescu, Popescu és más tanítók, mindannyian az eszme hű partizánjai. Farfuridi a pulpitusnál áll. Mikor a függöny felmegy éppen félbeszakadt az ülés. A terem zúg, mint a méhkas. Az elnök a csengőt rázza

I. jelenet

FARFURIDI (*a pulpitusól*) Engedjék meg! (*Iszik*) Engedjék meg!

A teremben zaj

TRAHANACHE (rázza a csengőt) Mélyen tiszteltek! Igen tiszteltek, égetően fontos problémák vannak napirendben... Egy ici-pici türelmet kérek... (*Farfuridinak*) Rajta, mélyen tisztelt, a szó a magáé!

FARFURIDI (összeszedi *gondolatait*) Minekutána megvilágítottam történelmi szempontból, jogi szempontból a kérdést... szeretném minél előbb berekeszteni...

POPESCU Becsszó?... Csak megtartaná a szavad.

Nevetés a tanítók oldalán

FARFURIDI Kérem, ne szakítsanak félbe, engedjék meg...

TRAHANACHE (*arra felé, ahol Popescu ül*) Mélyen tisztelt, ne szóljon közbe...

FARFURIDI Minekutána megvilágítottam történelmi szempontból, jogi szempontból, szeretném -- mint ahogy már említettem - minél

előbb berekeszteni. (*Iszik egy kortyot, majd mély lélegzetet véve lassan, mint aki mesébe kezd*) Pont... ezer-nyolc-száz-huszon-egyben...

Zaj és tiltakozás a Catavencu frakciójában: Na, ne! Ó! De kérem!

POPESCU Ha ismét visszatérünk pont! Ezernyolcszázhuszonegy-be... ott ette meg a fene.

Tiltakozás és zaj

FARFURIDI Már engedjék meg... pont, ezer-nyolcszáz...

MIND (*kórusban, utánozzák*)... huszon-egyben!

FARFURIDI Engedjék meg...

TRAHANACHE (csenget) Igen tiszteltek! Mélyen tiszteltek! Ne szakítsák félbe... Legyen egy ici-pici tü...

CATAVENCU ... relmünk! !! Miféle türelmünk, mélyen tisztelt elnökúr!

Az idő előrehaladott! Más szónokok is jelentkeztek szólásra... A FRAKCIÓ Úgy van! Úgy van!

CATAVENCU A tisztelt szónok megígérte, hogy minél előbb berekeszti: de miféle berekesztés ez, ha már másodszor kezdi 1821-nél? Ugyan kérem?!

A FRAKCIÓ Úgy van! Ó! Ó!

Zaj

Pfuj! Pfuj!

FARFURIDI Engedjék meg...

TRAHANACHE (mézesmázoson *odahajol Farfuridihez*) Mélyen tisztelt... arra gondoltam, nem lenne rossz, ha ugranánk egyet '48-ra... CATAVENCU (*kiált*) Inkább '64-re...

A FRAKCIÓ Igen! Igen! '64-re...

TRAHANACHE (*felemelkedik, mint akt e köz véleményét figyelembe óhajtja venni*) Azaz hogy a... népszavazásra?

MIND Igen! Igen, a népszavazásra!

Zaj

FARFURIDI (*háttal a közönségnek, az elnök felé fordul*) De engedje meg, elnök úr, ön megadta a szót, elnök úr, és minekutána az elnök megadta a szót...

TRAHANACHE (*békítően megfogja a vállát*) Mélyen tisztelt, ha egy kicsit is szeret, tegye meg a kedvemért... térjünk át a népszavazás-ra... a közgyűlés óhaja!

FARFURIDI De kérem, elnök úr!...

TRAHANACHE (*kérőn*) Térjünk át a népszavazásra! (*Lágyan a terem felé fordítja*)

MIND (*hangosan*) Helyes! Nép-sza-va-zás! Nép-sza-vazás!

FARFURIDI (*iszik, majd rezignáltan*) Mit is mondtam tehát? Hogy pontosan megértsenek, 1964-ben érkezett el az okkázio, hogy a nép egy népszavazásban nyilváníthassa ki a véleményét... Előbb azonban lássuk csak... a jobb megértés végett... azaz hogy... mi is? mit is jelent egy népszavazás...?

IONESCU Tudjuk, mi a népszavazás! Nem kérünk az egzplikációból! Merszi.

Zaj

FARFURIDI (*a közbeszólókhöz*) Engedjék meg! (*Trahanache felé*) Elnök úr, kérem!...

TRAHANACHE (csenget) Mélyen tiszteltek! Igen tiszteltek, kérem, ne zavarják a szónokot! (*Igen nyájasan*) Csendet kérek; égető problémák vannak napirenden; ici-pici türelmet kérek. (*Farfuridi felé*) Na, nyomás, mélyen tisztelt, magáé a szó!

FARFURIDI (*lendülettel*) Tehát, ha például azt mondjuk: '64, azt mondtuk, népszavazás, ha például azt mondjuk, népszavazás, azt mondtuk: '64!... Mindannyian tudjuk, bárki közülünk tudja, mit jelent '64, lássuk azonban, mit is jelent a népszavazás... (Erős *lendülettel kezd a mondatot*) A népszavazás!...

CATAVENCU De itt szó sincs népszavazásról...

FARFURIDI Már engedje meg... (*Catavencuval vitatkozik*) de azt hiszem, hogyha azt mondjuk: '64... (*Erős meggyőződéssel*) ...és még csak ne is próbáljon az ellenkezőjéről meggyőzni; történelmi tényekkel fogom bizonyítani, hogy minden népnek megvan a maga '64-e... CATAVENCU Már engedjék meg, de itt szó sincs '64-ről.

Helyeslő zaj

FARFURIDI Engedjék meg...

A vita igen éles, pergő, a megszakítások ügyvédiésen agresszív

Elnök úr!...
TRAHANACHE Mélyen tisztelték, csendet kérek... égetően fontos problémák vannak napirenden...
CATAVENCU (*feláll*) Hogyhogy, elnök úr? '64? Hogyan, mitől égető, sürgős napirendi pont '64? Ha nem csalódom, Istennek hála, 1883-at írunk... Mit keres a csizma az asztalon! Kérem felszólítani az igen tisztelt szónokot, térjen a tárgyra...
TRAHANACHE (*ismét feláll és a szónok vállára teszi a kezét*) Igen tisztelt (*Nyájasan, kérve*) ...hagyja a népszavazást, s ha csak egy kicsit is szeret, térjen a tárgyra.
FARFURIDI (*fáradtan a megszakításoktól, az elnök felé fordul*) Elnök úr, nekem meg méltóztatott adnia szót, és én azt hiszem, el kéne...
CATAVENCU Nem kéne, mélyen tisztelt!
MIND Nem kell! Nem kell!
TRAHANACHE (*az asztalra és a vállára támaszkodva, nagyon behízeltgősen*) Kérem, ha egy kicsit is szeret, tegye meg a kedvemért... a közgyűlés óhaja, igen tisztelt... (*Finoman a terem felé fordítja*)
MIND A tárgyra! A tárgyra!
FARFURIDI (*iszik és nagyon rezignáltan*) Elérkeztünk tehát az alkotmányozás és a választási törvény módosításának kérdéséhez...
MIND (*elégedetten*) Ez az! Halljuk!
TRAHANACHE (*ugyanúgy*) Végre! Nnna! (Csenget) Na, most egy ici-pici türelmet kérek. Röviden, igen tisztelt, ha egy kicsit is szeret, röviden: a közgyűlés óhaja.
FARFURIDI (*izzad, iszik, állandóan törli magát a zsebkendővel*) Kérem, engedjék meg! Tudják, mi a véleményem a módosítást illetően?
AZ EGÉSZ TEREM Nem!... Halljuk!... Halljuk!
CATAVENCU (*gúnyosan*) Hadd halljuk Farfuridi úr véleményét.

Trahanache csönget

FARFURIDI (*egyre jobban izgul és izzad*) A véleményem a következő: a módosításról van szó, nemdebar?
MIND (*hangosan*) Igen! Igen! Arról!
FARFURIDI (*izgatott, izzad*) Nos, tehát, íme, mit mondok én, és mit kell kijelencsenek velem együtt mindazok (*Hangja kezd elfulladni*), akik hozzám hasonlóan, nem akarnak beleesni a szélsőségbe... (*Elfúlad*) ...azazhogy aszondom, hogy igen! legyünk moderáltak... azaz nem extravagáncs!... Egy politikai kérdésben... amely, amitől az ország jövője, jelene és múltja függ... legyen az igen-igen vagy nagyon-nagyon (Összezavarodik, *izzad*, nagyokat nyel) ...és itt érkezett el az okkázio, hogy feltegyük a kérdést, miért?... igenis... miért? ... Azért, hogy Ejrópa ránk szegezze tekintetét, ha szabad így kifejezni magam! ...melyek a társadalmat érintik, azazhogy a megráz-kódtatások miatt... (*Izzad és egyre jobban belezavarodik*) és... az alantas eszmék... és végül is: értik már! ...amiért minden magasztos alkalommal kiálltuk a taktika próbakövet... azaz: azt akarom mondani, hogy ebből a szempontból a nép, a nemzet, Románia (*Hangosan*)... végül is az ország szempontjából ... a jómodor, hogy Ejrópa egy momentummal hamarabb jöjjön ide és ismerje el: mivel hogy úgy mondjam, tőle depandálunk... (*Ismét összezavarodik és még jobban izzad*) ...amint hogy, engedjék meg - (*Törli magát*) amint '21-ben, engedjék meg (*Törli magát*) '48-ban, '34-ben, '54-ben, '64-ben és úgyszintén '74-ben, és '84-ben, és '94-ben, és et cetera, et cetera... ami minket illet... példát kell mutatnunk latin vér-testvéreinknek, nem különben!!! (*Nagyon megizzadt, törli magát, iszik, ismét törli a homlokát és nagyott sóhaj*)

Trahanache ujjával verte a taktust Farfuridi szónoki gesztusaihoz. Él-jenzés és taps hátul, Brínzovenescu vezényli; nevetés és gúnyos fújolás, sziszegés Catavencu frakciójában. Trahanache csengőjét alig hallani. Miután a zav elcsitult
(Lázasan) Engedjék meg! Pár szavam van még, és be is fejeztem.

A zaj elül

Íme, a véleményem! (*Küzd a fáradtsággal*) A kettőből az egyik, engedjék meg: legyen alkotmányrevízió, elfogadom! De akkor ne vál-

tozzon semmi; vagy ne legyen alkotmányrevízió, elfogadom! De akkor változtassunk itt-ott, éspedig a lényeges... pontokban... Ebből a dilemmából nem tudunk kijutni... Dixi!

Hátul taps, elől sziszegés. Farfuridi lejön, és összetörten törölgeti magát. Miközben megy hátra, Brínzovenescu és más választók gratulálva fogadják. Zaj. Többen felállnak, Catavencu szélesen gesztikulálva jön előre a frakciójával. Farfuridi és Brínzovenescu hasonlóan a háttérben. Pristanda titokzatosan jön a polgármester szobájából, és bemegy a korlát kiskapuján, mely az emelvény hátsó oldalán van, és meghúzza Trahanache kabátujját azon a kezén, amellyel csenget

II. jelenet

TRAHANACHE (*leteszi a csengőt, és feléje fordul*) Mi? Mi van?
PRISTANDA (*titokzatosan és gyorsan*) Zaharia naccsás úr! Fánicá naccsás úr és Zsoitika nassasszony!...
TRAHANACHE Na? Mi van?
PRISTANDA Itt vannak, túl az irodában... Hátul jöttek be, várják. Azonnal tesszen oda menni.
TRAHANACHE (*titokzatosan*) Nem hagyhatom az elnöklést. Legyen egy ici-pici türelmük.
PRISTANDA Muszáj... azonnal ... tesszen fölfüggeszteni!
TRAHANACHE (*csenget és feláll*) Igen tisztelt és mélyen tisztelt közgyűlés. Doktor Farfuridi, tiszteletre méltó polgártársunk igen-csak jelentős felszólamlása után illendőnek érzem fölfüggeszteni az ülést öt percre.
HANGOK Igen! Igen! De csak öt perc!...

III. jelenet

CATAVENCU (*a csoportjához*) Nnna, mit szölk, hát hogyan is lehet-ne a T. Házba küldeni a mélyen tiszteltet. Nem mondom, megvan a maga véleménye - és én tisztelem az ideálokat, ha őszinték!, és rá azt nem lehet mondani, hogy nem őszinte! - Tisztelet minden véleménynek!... De hogy itt mindenféle elavult véleménnyel, régi ideállal ijeszttegesen, állandóan Ejrópázzon, alantas teóriákkal, megráz-kódtatásokkal rémisztgessen... ezt nem tűrhetem tovább! Az ilyen véleményezéseket én már nem tisztelem, engedtessek megmondanom...
POPESCU De nem, nem értted! Mert mit állít Farfuridi: azt állította, hogy a történelemből kifolyólag - ezért félt a megráz-kódtatásoktól - nem szabad rossz példát mutatnunk latin vértestvéreinknek. Nem hallottad, ő maga mondta: latin vér-test-vé-re-ink.
IONESCU Igen! Mondta!
CATAVENCU (*atyáskodón*) Jó gyerekek vagytok, ti tanítók, csak egy nagy hibátok van: ahogy a történelemről beszél nektek valaki, kész, vége! Már igaz is van. (*Jelentőségteljesen*) Miféle történelem? S ha mára történelem szóba jött, legeslegelőször, mire is tanít bennünket a történelem?
POPESCU Hogy Románia már Traianus óta...
CATAVENCU Nem igaz...
IONESCU Azaz, hogy nagy őseink...
CATAVENCU Mit ós! Miféle őseink! Látod, hogy nem érted. (Szónokian) Tehát legeslegelőször arra tanít bennünket a történelem, hogy ha egy nép nem előre megy, akkor egy helyben áll,

A közönség felfigyel a szónoklatra és köréje gyűl

sőt, mi több: hátrál, mert a progresszió törvénye ilyen: gyorsan járj, tovább érsz!

Catavencu frakciója csodálattal tapsol, Farfuridi és Brínzovenescu közelebb lopózkodott és vállát vonogatja

IONESCU Így igaz.
POPESCU Kétség se fér hozzá.
FARFURIDI (*mint akit megszurta*) Igen! Progresszió! Progresszió kon-szerváció nélkül, ugyan is jól látható, hogy Ejrópa...
CATAVENCU (*ugatva szakítja félbe*) Nem akarok tudni, mélyen tisztelt, a kegyed Ejrópájáról, én csakis Romániáról, azén Romániáról akarok tudni. Haladás, igen tisztelt: progresszió! Hiába jön itt nekem a hantabandázással, antihazafias kitalálmációkkal, hogy Ejrópa, és eteti a közvéleményt...

FARFURIDI (*még szúrósabban*) Engedje meg... Azt hiszem, másvalaki eteti a közvéleményt...
CATAVENCU Hallani se akarom, mire céloz.
FARFURIDI Persze hogy nem akarja, nem illik bele a számításaiba.
CATAVENCU (*még hangosabban*) Ejrópa csak tördjön a maga bajával. Beavatkozunk mi a dolgaiba? Nem! Következésképpen, neki sincs joga belavatkozni a mienkbe... Ön ügyvéd és a kartársam...
FARFURIDI Igen, én ügyvéd vagyok, de nem a maga kartársa...
CATAVENCU Isméri a jogelvet, akárcsak jómagam: Oneste *bibere*, *igen tisztelt... ki-ki a saját dolgaival, de becsülettel...!
FARFURIDI Ha-ha-ha... csak belebotlik... belerúg! a becsületbel!...

A két csoport kezd eltávolodni egymástól

CATAVENCU (szúrósan) Nem értem, igen tisztelt, mért üldöz engem egy idő óta... Mi baja velem? Itt állunk a választók előtt, mélyen tisztelt; egymásra pikkelni tilos; harcoljunk! Mint tudjuk, ön jelölteti ma-gát; én bejelentem, hogy én is jelöltetem magam... választási harc! és a választási harc: a népek élete... Mért háborog az igazság ellen? a jog ellen?... Mélyen tisztelt, ne feledje: oneste bibere!... a becsü...

FARFURIDI (*kirobban*) Maga és becsület? Kíméljen meg a hazudozásaitól! Egyik oldalon a Kárpátok Harsonája, a másikon: a sok lógós állása barátoknak; véres szájú ellenzékiesség, másfelől: apád-anyád ide jöjjön (*Gesztus*), ha kel), a más zsebéből is!... Az egész város ettől zeng, uram!

BRINZOVENESCU (*a kabátujját ráncigálja*) Tache! Tache!

FARFURIDI (*kitépi magát*) Hagyj békén!, végre leszámolok ezzel az úrral... Mit gondolsz, mi nem tudjuk, mi nem látunk, mi vakok vagyunk? Maga a prefektus jelöltje.

CATAVENCU En az ifjú, intelligens, independens frakció jelöltje vagyok. Mélyen tisztelt és igen tisztelt elnökünk (*Körülnéz*), hol van az igen tisztelt elnök úr? Nem látom? ... Ma este a mélyen tisztelt elnök úr bejelenti az önök frakciójának a jelöltjét -az önök frakcióját -... És ha valóban abban a megtiszteltetésben lesz részem, hogy az önök frakciója rokonszenvét is... hiszen az önök frakciója...

FARFURIDI (*forrong*) Már nem a mi frakciónk, hanem a magáé...

BRINZOVENESCU Tache! Tache, légy észnél! (*Rángatja a kabátujját*)

Farfuridi kitépi magát

CATAVENCU (*gúnyosan*) Azazhogy már engedelmet, egyszóval maga az, aki már nem a frakcióé?

A csoportok láthatóan eltávolodtak és feszülten nézi egymást

FARFURIDI Igen, már éri nem vagyok én, aki mindig támogattam a pártot... És maga, aki állandóan káromolta, szidta, maga mosta frakcióé...

CATAVENCU Már engedelmet!

FARFURIDI Miféle engedelem! Milyen engedelem!... Jön itta szövetkezettel, a zegyletekkel, a gazdasággal; hanta!, hogy cérnán rángathassák a népet!

Mozgolódás a Catavencu csoportjában

Smafu az egész irkász-firkász, hantopológus banda...

CATAVENCU (hevesen) Uram, azonnal vonja vissza a szavát!

FARFURIDI (*folytatja*) A maga... (*Kiemeli a szavakat*) independens... entelligens... impertinens frakciója! (*Hátrál Brinzovenescuval és a frakcióval*)

MIND (*a Catavencu-féle frakcióból*) Á! Ez sok! Ez már több a soknál! (*Feléjük indulnak, zaj, tülekedés*)

FARFURIDI (*kifelé a hátsó ajtón*) Majd mi megtanítunk kesztyűbe dudálni! Csűrhe!

CATAVENCU FRAKCIÓJA Kifele! Ki velük! (*Követik a Farfuridi-frakciót*)

Mindannyian hátul torlódtak össze, és zajosan kivonulnak; a következőkben az ülésterem üres. A hátsó ajtón át beszélgető és sétáló, dohányzó alakokat látni

IV. jelenet

Trahanache sietve jön a polgármester szobájából, és az emelvényre lép, Zoe és Fánicá követi. Az egész jelenet titokzatos sietséggel játszandó

Latin mondás torzítása: honeste vivere... a. m. éj becsületesen... (bibere... a. m. inni)

TRAHANACHE Nem! Nem, ez lehetetlen...

ZOE Bapuskám...

FÁNICÁ (*kérőn*) De bátyám...

ZOE Ha valaha egy kicsit is szeretettél...

FÁNIGÁ Ha barátomnak tartod magad...

TRAHANACHE Ugyan már, legyen egy ici-pici türelmetek! Hogyan jelölhetnénk mi egy hitelesített okirathamisítót?

FÁNICÁ Hamisítónak, hamisító - így van, bátyám; de amíg ezt elterjesztjük, amíg törvényre adjuk...

ZOE Kíróhögnek a törvényszéken... gondold meg bapuskám...

TRAHANACHE (*pillanatnyi kétkedés után*) Na, nem! Ha csak arról az egyről lenne szó, a te leveledről Zsoitikához, még meg is érteném; azt mondanám: politikából, az ország érdekében - mint bármely jó román - megpróbált megszarolni, mivel hogy barátom vagy, és tud-ja, hogy adsz a Zsoitika jóhírére; tehát hamisított...

FÁNICÁ Érthető!

ZOE Érthető: a politikában...

TRAHANACHE Na, ugye, hát akkor legyen egy ici-pici türelmetek... És ez a másik? (*A kabátzsebére üt*) Ha ő Markjavellizmussal manipulál, majd adok éri neki Markjavellizmust. (*Más hangon*) A Fenséges Szűz legyen a tanúm! Ne lássam többé Zsoitikát - itt ál) mellettem, tanúskodhat -- ha...

ZOE (ézelgősen) Bapuskaaa...!

TRAHANACHE Én soha életemben nem diplomáztam, de ha arról van szó, hogy játsszuk a jezsuitát á lá Metternick, akkor majd adok én neki, öcsém...

TIPÁTESCU (*zavartan*) Ezt nem értem Zaharia bátyám!

ZOE (*ugyanúgy*) Én sem.

TRAHANACHE Nnna. legyen egy ici-pici türelmetek! (*Zsebéből váltót vesz elő*) És ez? Ezt a két aláírást szintén politikából? Itt egy zsró, amivel a mélyen tisztelt Catavencu ötezer lejt vett fel az egylet kasszájából? Mind a két tanú aláírását az ország érdekében hamisította?

TIPÁTESCU (*elveszi a váltót, és mindkét oldalát megvizsgálja*) Meg vagyunk mentve!

ZOE Megmentve...?

TRAHANACHE Nnna, látod? Hát nem mondtam, hogy legyen egy ici-pici türelmed, mert elkaptam én a lágyékát?

TIPÁTESCU (*alig tudja leplezni a boldogságát*) Zaharia bátyám, a mi jelöltünk: Agamitá Dandanache.

TRAHANACHE Így igaz!

ZOE Én félek!...

TIPÁTESCU Ne törődj semmivel.

TRAHANACHE .. Írd fel nekem egy papírra ezt a faramicát, nehogy elfelejtsem... (*Halkan beszélget Zoéval*)

TIPÁTESCU (*tárcájából papírt vesz elő, ír, majd átrnyújtja*) Tessék...

TRAHANACHE Megyek, megnyitom a gyűlést.

TIPÁTESCU Jelentsd be rögtön a jelöltet, és zárd be a gyűlést. Mi addig leosztjuk a preterancot és várunk. Siess!...

TRAHANACHE (*indul, majd visszafordul*) Ja, igen! Neked adtam Catavencu váltóját... El ne veszítsd!

TIPÁTESCU Én nem szoktam fontos dokumentumokat elveszíteni, Zaharia bátyám, nyugodj meg... (Gyorsan *megcsókolja Zoét*) ZOE (*szemrehányóan*) Fánicá!

TIPÁTESCU Na! Most megoldozom Catavencu uraságot!

Mindketten gyorsan ki a bal oldali ajtón

V. jelenet

Trahanache felment az emelvényre. Catavencu, Popescu, Ionescu és a választók jönnek a hátsó ajtón és elfoglalják előző helyeiket. Zajos bevonulás, amit az elnöki csengő kísér

TRAHANACHE (*állva*) Az idő előrehaladott, uraim! Tessék, tessék: égető kérdések vannak a napirendünkön... (*Leül*)

Mindenki elfoglalta eredeti helyét

CATAVENCU (*szerényen*) Kérem, elnök úr, én is szólani óhajtottam...

TRAHANACHE Igen. (*Jóindulatúan*) Igen, mélyen tisztelt. Öné a szó. Fáradjon a polpituhoz...!

Catavencu frakciója mozgolódik

CATAVENCU (*fensőbbeséges modorban átvág a tömegen, és felmegy az emelvényre; leteszi a kalapját, és iszik egy kortyot, majd*

egy köteg újságot és papírt helyez a pulpitusra. Ügyvédi eleganciával megtöri egy zsebkendővel a homlokát. Torkát köszörüli, és úrrá lesz izgatottságán, mely majdnem teljesen eluralta. Teljes csend. Reszkető hangon) Uraim!... Mélyen tisztelt honfiak!... Testvéreim! ... Véreim... (Sírás fojtogatja) Bocsássatok meg, testvéreim, ha a meghatódás ugyanannyira elfog... fellépvén eme tribünre... hogy hozzátok néhány szót intéztek... (A sírás még jobban fojtogatja) Mint minden román, mint hazájának minden hű honfia... ezekben a magasztos pillanatokban... (Alig tud uralkodni magán) ... eszembe jut... az én kis hazám... (A sírás teljesen eluralkodott rajta) ...azén Romániám... (Sír)

A frakció tapsol

...az ő boldogsága!

A játék mindkét oldalon ismétlődik

...az ő progressziója!... (Ugyanaz erősödve) ...az ő jövője! (Harsányan sír; dörgő taps)

IONESCU; POPESCU; MIND (meghatódással) Éljen! Éljen! Brávó! CATAVENCU (hirtelen megtöri a szemét és összeszedi magát; élénk, durva, ugató hangon) Testvéreim, engem megvádoltak, és én büszke vagyok erre!... Elfogadom a vádat! Megtiszteltetőnek érzem, mondhatnám, megérdemlem!... (Igen élénken) Azt a vádat szórták reám, hogy nagyon! Hogy igen-igen, hogy ultraprogressziós vagyok... hogy liberál-színe-változó vagyok... hogy áhitom a haladást minden áron. (Szaggatottan és keményen) Igen, igen, igen! Háromszor is igen. (Szikrázó szemmel néz körül)

Hosszas taps

Igggen! (Egyre növekvő hangerővel) Haladást akarok, és semmi mást, mint haladást; politikait... (Dagályosan)

POPESCU Brávó!

CATAVENCU Cóciálist...

IONESCU Brávó!

CATAVENCU Gazdaságit!... azaz ikonómiait!

IONESCU Brávó!

CATAVENCU Adminisztráciálist...!

IONESCU Brávó!

CATAVENCU És... és...

IONESCU; POPESCU; AZ EGÉSZ FRAKCIÓ Brávó, Brávó!

TRAHANACHE (csenget) Mélyen tisztelték, ne szakítsák félbe a szónokot...

CATAVENCU (erélyesen) Nem félek a megszakítástól, igen tisztelt elnök úr... (A gyűlés, de inkább a frakciója felé) Uraim, nyugodtan szakítsanak félbe, mert engem oltalmaz meggyőződéseim ereje... (Visszatér a szónoklata stílusához, egyre dagályosabban) ... és... és... finánc-íárist.

Hosszas taps

... Igenis, ultraprogressziósok vagyunk, igen liberál-színe-változó vagyunk... Avagy... nem ezen elvek alapján hoztuk létre városunkban a Román Gazdasági Hajnal Enciklopedikus Szövetkezeti Egy-letet, mely független a Bukarestitől... mert mi a decentralizálás hívei vagyunk. Mi... én, nem ismerem el a kapitalisták, a bucarestiek basáskodását a fejünkön; mert mi, a mi környezetünkben éppúgy meg tudjuk csinálni mindazt - amit ők a sajátjukban műveinek...

A FRAKCIÓ (taps) Brávó!

CATAVENCU Egyletünk célja a román ipar fellendítése, mert engedjék megmondanom, gazdasági szempontból rosszul állunk... A FRAKCIÓ (taps) Brávó!

CATAVENCU A román ipar csodálatos, mondhatnám, bámulatos, de egyáltalán nem létezik. Tehát mit éltetünk mi? Azaz mit éltet egyletünk? Éltetjük a truvájt, azaz a munkát és még egyszer a szorgalmas munkát, melyet országunkban egyáltalán nem végeznek!

A FRAKCIÓ Brávó! (Lelkes taps)

TRAHANACHE (csenget) Mélyen tisztelt... neee...

CATAVENCU Hagyja csak, elnök úr, hadd szakítsanak félbe... nem félek a megszakításoktól!... lasiban például - engedjék meg e kis kitérőt, mely szomorú, de való! - lasiban nincs egyetlen román kereskedő, egyetlenegy se!...

A FRAKCIÓ (megrendülten) Óóóó!

CATAVENCU És ennek ellenére minden csődbe jutott zsidó! Ezt a rejtélyt, ezt a különleges fénomént magyarázzák meg nekem, ha szabad így kifejeznem magam!

A FRAKCIÓ Brávó! (Taps)

CATAVENCU Na, igen! És mit mond a mi egyletünk? Mit mondunk mi?... Íme, mit mondunk: a dolgok illetén állása nem intolerálható!

A frakció helyesel

(Hangosan) Nekünk még meddig nem lesznek csődbe jutottjaink?... Angliának megvannak a maga csődbe jutottjai, Franciaországnak úgyszintén, még Ausztriának is megvannak a maga csődbe jutottjai, végül is minden nemzetnek, minden népnek, minden országnak megvannak a maga csődbe jutottjai. (Nyomatékosan) Csak nekünk ne legyenek csődbe jutottjaink? Mint már említettem: a dolgok illetén állása nem intolerábilis. Ez így nem tarthat tovább...!

Frenetikus taps. Szünet. A szónok iszik egy kortyot, majd villámló pillantással körülnéz. Ebben a pillanatban hátul mozgás támad, mert megjelenik Ghită civilben és a Részeg Polgár

VI. jelenet

TRAHANACHE Ici-pici csendet kérek. (Csenget)

CATAVENCU (felhasználva a rövid zaj által keletkezett szünetet, mely Pristanda és a Részeg Polgár bejövetelét követte, belenézett a céduláiba, majd parancsoló hangon) Íme, testvéreim, mit mond egyletünk alapszabályának első palagrafusája: „Helységünkben gazdasági Román Hajnal Enciklopedikus Szövetkezeti Egylet alakul, melynek célja, hogy Románia virágozzon, és minden román viruljon!”

POLGÁR (aki a bejáratától, dülöngélve egészen előre jött, lerogy egy székre a pulpitussal szemben, most feláll és nyújtja a kezét) En is... hukk! (Csuklik) Én is... hukk! vagyok! (Dülöngél és a székre rogy)

Hátul nevetés, elől moraj

CATAVENCU (hátat fordít, és az elnöki asztal felé) Elnök úr, kérem, ne szakítsanak félbe...

TRAHANACHE Mintha azt mondta volna, mélyen tisztelt, hogy a megszakítások...

CATAVENCU Igen, igen... (Méltóságteljesen) de...

TRAHANACHE Mmmgen, végül is... (Csenget) Kéretik nem zavarni...

CATAVENCU (a fonalat keresve) Tehát azt mondtam: „... hogy

Románia virágozzon, és minden román viruljon...”

POLGÁR (dülöngélve feláll és jelentkezik) Én is... én is... ro... hukk!...

vagyok! (Nagyon csuklik; nevetés, moraj)

TRAHANACHE (áthajol az asztalon) Mi az? Mi van? Kicsoda maga, mélyen tisztelt?...

POLGÁR (csuklik) Ismer engem, Nae úr... (Catavencura mutat) Csiklopedikus...

Nevetés, moraj

CATAVENCU (idegesen) Micsoda?

POLGÁR A Román... hukk! (Csuklás) ... Hajnal!... (Csuklik)

Egyre nagyobb moraj

TRAHANACHE (ő is ideges, a teremhez, csenget) Csend legyen, igen tisztelték!... (a Polgár felé) Hogyan?

POLGÁR (dülöngél) Csiklopedikus! Hukk! Szövegetkezi!... Hukk!... Ikonomisztikus!... Hukk!... Zegylet! Amelyik aszongya, hogy...

Nevetés és nagy moraj

IONESCU Részeg!...

POPESCU Mint a csap!

A frakció mozgolódik; egyesek felállnak

POLGÁR (csuklik és kiabál) Én tag vagyok!

TRAHANACHE (erősen rázza a csengőt, Ionescuhoz és Popescuhoz) Igen tisztelt! Igen tisztelt (Nyájasan) kérem, dobják ki a mélyen tiszteltet!

IONESCU; POPESCU ÉS A FRAKCIÓ Ki vele! Részeg! Ki vele!

Ionescu és Popescu az ajtó felé lökdösis. Catavencu lejött az emelvényről, és frakciója néhány tagjával beszélget

POLGÁR (ellenáll a tanítók lökdösésének) Ne, ne lökdössenek, mert feljön a cefre. Hukk!

IONESCU; POPESCU; A FRAKCIÓ Kifele! Ki vele!
POLGÁR Én is tag va...

Az egész jelenetet nevetés és morajlás kísérte. A tanítók kidobták a Részeg Polgárt. A gyűlésben mozgolódás. Pristanda az emelvényhez oson, miközben a tanítók és Catavencu idegesen visszaül a helyére

PRISTANDA *(titokzatosan, Trahanachének)* Nyomás! Zaharia naccsás úr! Meg kell dolgozzuk a mélyen tisztelt Catavencu urat; Fánicá naccsás úr parancsa... Itt vagyok az ajtónál, és mikor hármat köhögök, jelencse be a jelöltet és kifelé... a többi az én dolgom...

TRAHANACHE *(halkan)* Rendben!

PRISTANDA *(halkan)* Csak mikor hármat köhögök, mert még nem jöttek meg az embereim!...

A hátsó bejárati ajtóhoz megy, ahol zajosan érkezik Farfuridi, Brínzovenescu és mások. Pristanda halkan szót vált velük. Mind hátul maradnak eltorlaszolva a kijáratot

VII. jelenet

TRAHANACHE *(csenget; Catavencuhoz, aki az embereivel beszélget)*
Igen tisztelt, fáradjon a polpituhoz!...

Catavencu az emelvény felé indul. Zoe és Tipătescu belopózott, és a korlát mögé rejtőzik

ZOE Semmit se hallok!

TIPĂTESCU Nyilván, mert még nem érkezett meg Ghită.

CATAVENCU *(a pulpitusról)* Tesvéreim! Véreim!

FARFURIDI *(magával vonszolja a Részeg Polgárt)* Kirúgtak? Hogy lehet ez, testvéreim, egy tiszteletre méltó polgártársat, egy választót, elkergetnek a gyűlésről?

BRÎNZOVENESCU Mert a mélyen tisztelt Catavencu úrnak...

CATAVENCU *(üvöltve)* Igen tisztelt! *(Trahanachéhoz)* Elnök úr!

Halk moraj hátul

TRAHANACHE Igen tisztelt *(Csenget)*, legyen egy ici-pici türelme.

Ghită hangosan hármat köhög

Mivel az idő előrehaladt...

CATAVENCU Már engedelmet, de...

TRAHANACHE *(félál)* Mivel már egyesek indulóban vannak, jó lenne, azt hiszem - lévén, hogy holnap lesz a választás -, ha megkérnénk a mélyen tisztelt szónokot, hogy beszédét egy ici-pici pillanatra szakítsa félbe, legyen egy ici-pici türelemmel, hogy bejelenthessük frakciónk jelöltjének a nevét.

CATAVENCU *(nagyon lezseren)* Elnök úr, köszönettel elfogadom.

(Lejön az emelvényről, a frakciója felé) A jelölt neve!

MIND *(a frakció és mások a teremből)* Igen! A jelölt nevéé!!!

ZOE *(reszketve, halkan)* Fánicá!

TIPĂTESCU *(halkan)* Hallgass! Semmi baj!

TRAHANACHE *(a papírt betűzi a gyertyák lángjánál)* Igen tisztelt! Ami frakciónk által támogatott jelölt neve...

IONESCU Nae Cata...

TRAHANACHE *(félbeszakítja)* Egy ici-pici türelmet kérek... *(Olvas)* ...a neve...

CATAVENCU A neve...

Mindenki türelmetlenül, teljes csendben vár; Zoe Tipătescuhoz simul a korlát mögött

TRAHANACHE Agamitá Dandanache!

Együttérző mozgolódás hátul. Az elől ülő frakcióban zavargás. Zoe és Tipătescu megrendülten hallgat

CATAVENCU *(felugrik, ordít)* Árulás! *(Vadul gesztikulál az övéinek)*

Hátul taps

TRAHANACHE *(felugrik)* Engedelmet! *(Csenget; a beálló pillanatnyi csendben)* Ki merte az árulás szavát a szájára venni?

Mindenki áll és lázasan várakozik

CATAVENCU *(a frakciója közepén, erélyesen)* Én!

GHITĂ, BRÎNZOVENESCU, RÉSZEG POLGÁR ÉS HÁTUL ÁLLÓK Ki vele! Kifelé a hantopológussal!

TRAHANACHE *(erőteltjesen rázza feljűk a csengőt)* Egy ici-pici türelmet kérek! *(Catavencuhoz)* És ki az áruló, igen tisztelt?

CATAVENCU *(fellobban)* Az, aki meghamisítja az előre eldöntött jelölt nevét, aki semmibe veszi és elárulja családi érdekeit... *(Színpadias gesztussal)* Ön!!

TRAHANACHE *(lecsapja az asztalra a csengőt, felháborodása elérte a csúcspontot)* Na, aztán legyen egy ici-pici türelme, igen tisztelt... Most kihozott a béketúrásból... Én havisító?... Engem, tiszteletre méltó polgárt, tiszteletre méltó embert merészel egy nyilvános gyűlésen lehamisítani... és kicsoda?

Hatalmas zaj, Tipătescu és Zoe reszketve hallgatóznak

Kicsoda! *(Energikusan)* Egy hitelesített okirat-hamisító!

CATAVENCU *(főlpattan)* Okirathamisító?

MIND A HÁTSÓ FRAKCIÓBÓL *(fenyegetően kiabálnak)* Kifelé az okirathamisítóval

AZ ELSŐ FRAKCIÓ *(ugyanúgy)* Ki a hamisítóval! Az árulóval!

Nagy zűrzavar

CATAVENCU *(összeszorított ököllel, habzó szájjal az emelvényre ugrik; pillanatnyi csend)* Tesvéreim! Uraim! Csak egy pillanatot, mélyen tisztelt honfitársaim! Leplezni akartam egy szegyetlenes ügyet, mely már oly régóta folyik városunkban...

Zoe és Tipătescu összerezzen

...meg óhajtottam kímélni a közvélemény szemérmét egy botrányos csapástól, ma azonban oly váratlan kegyetlenségű ütést kaptam, hogy becsületelem nem hallgathat tovább.

Zoe és Tipătescu összerezzen

Ez a tiszteletre méltó honpolgár, ez az igen tisztelt ember Zaharia Trahanache...

TRAHANACHE *(dacosan)* Igen! Én! Nos...?

CATAVENCU Olyannyira naiv, hogy hamisítványnak vél egy hiteles dokumentumot...

Zoe és Tipătescu: rémült rezzenés

ZOE Fánicá !!... *(Megtántorodik)*

TIPĂTESCU *(támogatja, majd felüvölt)* Ghită *(A korláthoz rohan, de Zoe rácsimpaszkodik, és lefogja)*

Óriási zaj

PRISTANDA *(kezéből tölcserít csinál arrafelé, ahonnan a hangjött)* Jelen! *(A hátul levők felé)* Rajta, fiúk! Fogd meg!

A háttérben lévő Pristandával, Farfuridival, Brínzovenescuval és a Részeg Polgárral az emelvényhez rohannak és lefogják Catavencut

CATAVENCU *(átüvöltve a zajt)* Hamisítványnak tart egy levelet, melyet a polgármester kül...

CATAVENCU FRAKCIÓJA Rajta testvérek...!

Az előtérben levők a hátsókra rontanak

MINDENKI Ki velük! Kifele! Fúj!!!

Teljes zűrzavar, fujtogatás, fűtülés. Zaharia Trahanache lejött az emelvényről, és Zoével meg Tipătescuval hallgatózik. Pristanda, Farfuridi és Brínzovenescu Catavencu nyakát szorongatja és kifele taszigálja. Ionescu, Popescu és a háttérben levők egymás hegyén hátán. Mindez egy pillanat alatt történt. A botrány kitörése alatt megy össze a:

függöny

IV. FELVONÁS

Trahanache udvara, hátul kovácsoltvas kerítés. A háttérben a városka perspektivikus látképe a környező dombokkal. Jobbra az első és második síkban Trahanache házának bejárata, melyhez három lépcső vezet fel. Balra bokrok, kerti bútor

I. jelenet

ZOE Hol van! Hol lehet Catavencu?

TIPĂTESCU Nem tudom, megszökött, meghalt, elnyelte a föld!... (Szünet *után* Zoéhez) És akkor, mi van? Mért akarod tudni? Mért akarod még jobban felizgatni magadat? Én épp ellenkezőleg! Nekem, mintha elfújták volna... Zoe: gondolkozz; embereink két napja szavaznak Dandanachéra, aki bármelyik pillanatban meg kell, érkezzen - parancsom van rá, hogy pazar ünnepegyességgel fogadjam...

ZOE És akkor mi van?

TIPĂTESCU Mi van?... Mi van? Két napja nyomozok Catavencu után, és ő sehol. Hol van? Mért nem mutatkozik?... Ha még mindig nála a levél, mért nem közli le? Mért tűnt el, nem értem? - mért nem publikálja a levelet, nem érdekel! - elég, hogy nem teszi. Te feltételezed a személtádról, hogy más oka van, minthogy nem áll módjában?

ZOE Úgy gondold,? Hát van neked szíved, Fănică? És hogy én mit élek át ez alatt a két nap alatt?... Micsoda szívzorogásban éltem? Milyen félelemben! Micsoda kínok között!... Bárki toppan elém, mindenki, a legkisebb mozdulat, mely köröttem történik, a szívemet tépi... Könyörülj rajtam, Fănică, még egy ilyen nap, mint a mai és én megbolondulok... nem élem túl... (Arcát kezébe *temeti* és sír)

TIPĂTESCU Zoe, Zoe, ne légy gyerek...

ZOE (sírva) Te ezt nem érted! Nem érzed! Pillanatokon belül véget ér a választás, és bejelentik a ti Dandanachétok képviselőségét; és biztos vagyok... egészen biztos... hogy abban a pillanatban az a sötétben bujkáló és leskelődő rohadék szanaszét fogja szórni aljas publikációját... hogy rajtam bosszút álljon! Na... és... mi lesz akkor énvelem?...

TIPĂTESCU (*kihúzza* a zsebéből a *zsírót*) Nem teheti... Elveszett ember, ha megteszi...

ZOE Kit érdekel?! Miután már engem elveszejtett!... Fănică, nem azt akarom, hogy bosszút állj értem, azt akarom, hogy megments... Tudtam, előre láttam... Megéreztem, hogy ide jutunk, már akkor, amikor láttam a tegnapelőtt esti botrányt... és íme, a szerencsétlenség tetőfoka: ő nem tudja, hogy nálad van egy hamisított váltója... nem tudja, mert ha tudná, ide jönne, hogy kicseréljük, és megmenekülne ő is, és megmentene engem is... Abban bízta, azzal áltattad magad, hogy megmérkőzhetsz Catavencuval, és eljátszottál engem: a becsületed, a szégyenem, az életem volta tét! és vesztettél: vagy mert ő jobban játszik, mint te, vagy mert nekünk kevesebb szerencsénk van, mint neki... (*Zokog*) Mit csináljak? Mit tegyek?

TIPĂTESCU Hallgass! Jön valaki... töröld meg a szemed!

II. jelenet

TRAHANACHE (*nagyon udvariasan*) Parancsoljon, parancsoljon, mélyen tisztelt!

TIPĂTESCU Ez ki lehet?

ZOE Egy idegen?

TRAHANACHE (*közeledik*) Zsoifika, engedd meg, hogy bemutassam Agamitá Dandanache urat!

TIPĂTESCU ÉS ZOE Dandanache úr! (*Meghajolnak*)

TRAHANACHE A jelöltünk!... azaz, mit jelölt! A képviselőnk!

DANDANACHE (*selypít* és pösze) Kezicókolom... Ész az úr? A hölgy férje?

TRAHANACHE Nem, én vagyok a férje, ő az én feleségem, épp az előbb volt szerencsém bemutatni...

DANDANACHE Ész ön?

TRAHANACHE Én?... a hölgy férje... Én (*Komolyan*) Zaharia Trahanache, az Állandó Bizottság, a Választási Bizottság és a ... egy icipici türelmet kérek... (*A zsebében keresgél, egy névjegykártyát vesz elő és nyújt át*)... Rajta van... az összes bizottság és bizottmány...

DANDANACHE (*elveszi*) Merszi!... Ész az úr!?

TRAHANACHE Az úr barátom, és a családom barátja, Fănică

Tipătescu úr, a prefektusunk.

DANDANACHE (*kezet fog Tipătescuval*) Nagyon örvendek, elnök úr!

Trahanache Zoe mellé ment

TIPĂTESCU Én nem kevésbé, igen tisztelt, nem kevésbé... El vagyok ragadtatva... Es mi jártnban minálunk?

DANDANACHE Hát a választások, öcémuram, a választások alkalmából, mert tudja, az ellendzék emitt isz, amott isz kiobstruált... ész én úgy maradtam... én, akinek a családja már nedvennóc óta ott

ül a Tisztelt Házban... ész éppen én maradok ott a tisztelt kollégáim nélkül... na ész: így jöttem ide...

ZOE (*rosszmájúan*) Kár volt fáladnia...

DANDANACHE Ész még hozzá micoda fáradszág, kisznaccám! De, tudja, egy rövidke feszt-vizitet cak illett megtartanom...

TRAHANACHE Érthető! Nagyon helyes! Nagyon helyes! Persze hogy illett, persze!

DANDANACHE Ész micoda fáradszág, kisznaccám, ne isz beszéljünk róla! Mer' képzelje cak el, zötyö-zötyö, zötyő-zötyő őt posztakociálomáson át... teljesen tönkre-zötyköl!... na ész a cengettyűk!... Cingi-lingi-cingi-lingi... a fülem még moszt isz cilingel! Olyan fáradt vagyok, ész olyan szédült, kisznaccám, hogy aszt el sze tudja képzelni. El sze tudja képzelni, prefektusz öcémuram... (*Majd Tipătescunak*) El sze tudod képzelni, elnök uram, kedvesz öcém.

TIPĂTESCU Ez csak természetes...

ZOE Szó se fér hozzá...

DANDANACHE Cak az imént érkeztem, ész meg akartam szállni, de a posztakocisz tudta, miét jövök, ész egyeneszen, a prefektusz úrhoz vitt... (*Trahanachére mutat*)

ZOE (*halkan Tipătescuhoz, aki nevet*) És még van kedved nevetni, Fănică?

TRAHANACHE Igen, épp a szavazóhelységbe indultam, hadd lám, hogy mennek a dolgok... Úgy megy minden, mint a karikacsapás... de azért mint a párt fejének általában illik ott lennem...

DANDANACHE (*kezet ráz vele*) Hál' Istennek rád találtam öcémuram, merszi! (*Féltrehozva beszélgetnek*)

ZOE (*halkan*) Íme, kiért kellett a lelki nyugalmamat elveszítennem... Na, most mond meg, igaz lelkedre, ennél nem lett volna még Catavencu is jobb?

TIPĂTESCU Egyszerű, de tisztességes, legalább nem gazember! - már akkor inkább ez!

TRAHANACHE (*Dandanachéhoz*) Igen tisztelt, most itt hagyom Fănică barátommal és Zsoitikával... Nekem a választáson a helyem, fél-óra múlva felnyitják az urnákat; jelen kell lennem... Cak semmi gond, mi biztosra megyünk, nálunk az ellenzék szóhoz se jut... erősek vagyunk, mélyen tisztelt... erősek... Igen tisztelt önnek nem többsége lesz...

DANDANACHE Lehetséges volna?... Beleesnék egy pótválasztásba? He?... már mászok isz megjárták...

TRAHANACHE Hogy? Azazhogy egy icipici türelmet kérek, mármint, hogy nálunk pótválasztás? ... azt mondtam: önnek nem többsége lesz, mert mi egyöntetűen megválasztjuk, igen tisztelt...

DANDANACHE Az már mász! (*Magabiztosan*) Magától érthető... mászképp nem isz lehetne...

TRAHANACHE Üdvözlétem, igen tisztelt, szálú, szálú... Viszontlátásra, Fănică... Viszontlátásra, Zsoitika... (*Kímeget*)

III. jelenet

DANDANACHE Ész amint már meszeltem, öcémuram, az nem lehetett volna, hogy engem meg ne válasszanak... En, ész az egész család, már nedvennóc óta, cak harcol, ész harcol, ész adj nekik a pofájukkal... ész érti már, éppen moszt maradnak ki... egyeszegyedül maradnak?, kollégák nélkül?... ész kiszhiján, öcémuram, itt maradtam megválasztatlanul...!

ZOE Hogy őnt, az ön érdemeivel meg ne válasszák? Az képtelenség...

TIPĂTESCU Létezzetetlen.

DANDANACHE Ész kisz híján, higgye el, kisz híján, kisz naccám, azén érdemeimmel... képzelje cak el... Na, öcémuram, figyeljen cak ide: hogy a Központi Bizottcág nem akarja, ész pássz!; hogy asszonygák, hogy nem vagyok eléggé majkász... De nagy szerencém volt, nagy szerencém... Figyeljenek cak... Egy eszte valaki... - nem mondom meg, kicoda... igen fontosz személyiség... de, de agglégény - nálam kártyázott... ész amikor elmentek, nálam felejtette a felöltőjét... Másznap... azt hittem, hogy az enyém, ész fel akartam venni; kikuttattam a zsebeit ész... mit gondolnak, mit találtam... na, mit?...

TIPĂTESCU Na, mit?

DANDANACHE (*nevetve*) Egy leveleckét.

MINDKETTEN Leveleckét?

DANDANACHE Szerelmes levelek...

MINDKETTEN (*megrendülve*) Szerelmes levélkét?

DANDANACHE Egy szerelmes leveleckét, amit egy igen fontosz személyiség... nem mondom meg, kicoda! ... felesége írt, az én agglégényemnek.

ZOE Na és?

TIPĂTESCU És?

DANDANACHE És... mit meséljek még, öcémuram? Elkergetem a szolgát egy konflisért... beugrom a konflisba, és elhajtatok az illetőhöz, az aglegényhez - nem mondom meg, kicoda! Nagyon jelentős személyiség: „Fidelsz, öregem, vagy kerítesz nekem egy választókerületet, vagy jeközöltetem a levelet az újságban, az Aknában.” Esz hiába minden, hogy így-s-úgy, s-erre-s-arra; végül isz engedni kellett, kiszuccám, ész hopsz! távirat márisz ide, öcémuram... ZOE (egyre idegesebb lesz *Dandanache* meséje alatt) Dandanache úr - óh! - nagyon rosszult tette! Az ön cselekedete, már engedje meg, hogy megmondjam...

TIPĂTESCU (*halkan*) Zoe! (*Hátramegy*)

DANDANACHE Igaz-e, öcémuram, hogy politikusan meghohmecoltam? Hotty? Mi egyebet csinálhattam volna? Különbén, ha ez nem pattan ki a fejből, nem váasztanak meg; ész képzalje cak el: az én caládom már negyvennóc óta mindig ott ált... a Tisztelt Házban, minden hatalmi párttal, mint minden pártatlan román-román, ész épp moszt maradjak képviselőtárszak nélkül!

TIPĂTESCU Hát, igen! (*Ajkát harapva*) De még nem mesélte el a történet végét... a levélke...

ZOE Igen, a levélke...

DANDANACHE Miféle levélke?

TIPĂTESCU Az aglegény levele...

DANDANACHE Milyen aglegény?

ZOE (*idegesen*) A fontos személyiség... a levélke... a szerelmes levél... az ön politikai fegyvere, ami által megválasztják...

TIPĂTESCU A levélke, amit közzé akart tétetni az Aknában, ha nem...

DANDANACHE (*vége eszébe jut*) Ja, igen!... a tevelecke... moszt érttem meg...

ZOE Nos? A levél?

TIPĂTESCU Mit csinált vele?

DANDANACHE Otthon őrzöm... de nagyon biztosz helyen...

ZOE Nem adta vissza az illetőnek?

DANDANACHE (csodálkozva) Már hogy adtam volna?

TIPĂTESCU Ó megtartotta a szavát, íme, önt megválasztják...

ZOE Vissza kell adnia...

DANDANACHE Visszaadniii...? Kiszuccám, már hogy lehetne? Hogy csinálhatnék ekkora butaságot? Kell az még mászkor isz... A következő alkalommal... ismét szupp! gyerünk az Aknához, (Előrejön)

ZOE (*undorral*) Bááá! (*Elhalad Fănică mellett, halkan*)... Egyszerű, de becsületes! (*Hangosan*) Van egy nagy kérésem, Dandanache úr: ön nálunk fog ebédelni, kérem, ne meséljen az aglegény levélkéjéről...

TIPĂTESCU Tudja, rossz hatással lehet a választóira...

DANDANACHE Egy szót sze szólok, öcémuram; de ha mégisz elfeledkeznek - különben nadszerű a memóriám... de borzalmaszan kifárasztott az utazás, ész előfordulhat, hogy belefejtkezek, ész elkezdem - akkor cak incenek. Az asztalnál udisz maga mellé ülök vagy a kedvesz felesége mellé...

TIPĂTESCU Miféle feleségem?

DANDANACHE Hát a hölgy.

ZOE (*félre*) Hülye! Idióta!

TIPĂTESCU (*idegesen*) Pardon, Dandanache úr, a hölgy bizottságunk elnökének a felesége, azé az úré, aki idekísérte önt, Zaharia Trahanaché... Én a megye prefektusa vagyok, Stefan Tipătescu... a hölgynek mindössze barátja...

DANDANACHE (*figyelmesen hallgatta*) Úgy van, úgy, jól mondja, öcémuram... Óh, hogy verjen, verjen meg az Isten egészséggel-békességgel... bocánat... de, tudja, ...még az utazástól, mer' képzelje cak el: zötyö-zötyö, és zötyö-zötyö öt posztakociállomáson át, és a cengettyük is cingilingi, cingilingi... még moszt isz borzalmaszan cilingel a fülem...

ZOE (*félre*) El kell innen vinnem, hogy egy kicsit megnyugodjon, mert... nagyon kába...

TIPĂTESCU Dandanache úr, nem óhajtana egy kicsit lepihenni...

DANDANACHE Dehogynem, öcémuram, de... hová?

ZOE Fáradjon velem, Dandanache úr.

DANDANACHE (*nyújtja a karját, és kimernek jobbra, a házba*) Drága naccádkám, tudja, olyan kába vagyok... a posztakoci... ész a cengettyük... borzasztóan cilingel a fülem... borzasztóan...

IV. jelenet

TIPĂTESCU (*egyedül*) És én ezt az Agamitá Dandanachét választom meg! Íme, kiért áldozom fel nyugalmamat és azét az asszonyét is, akit szeretek... Hol vagy Catavencu? Te Catavencu, te! Igy nem

láthatod bosszúd beteljesedését! Hol vagy, hogy bocsánatodért esedezzek, amiért veled szemben a tisztességes Agamitá részésitettem előnyben, a fennkölt, a csodálatra méltó Dandanache uramöcémét, oicsikémet... Micsoda világ! Micsoda világ! Micsoda világ!...

V. jelenet

ZOE (lesiet a lépcsőn) Hallottad, Fănică? Hallottad? A te tisztességes Agamitád, aki triumfált, akinek sikerült... megtartja a levelet... Mit csinálhat a tisztességes Catavencu, akinek nem sikerült? Aki harapdálja az öklét, aki mardossa a szája szélét, visszaböfögi veszett dühét, és ki tudja, milyen rejtekhelyről vett célba... (*Izgatottan*) Beleborzadok, ha rá gondolok! Mit csinál, Catavencu? Hová bújta kígyó? Honnan fogja rám fröcskölni dühöd mérgét.

TIPĂTESCU Zoe! Zoe! Ha férfi vagy, légy férfi!

ZOE (sírás *fojtogatja*) Nem bírok, nem bírom tovább. Dandanache meséjétől elhagyott minden erőm, megpattant valami a szívemben... Oh! Megőrülök a félelemtől. (Arcát kezébe *temeti*)

PRISTANDA (*gyorsan érkezik balról*) Zsoitika naccsád! Zsoitika naccsád!...

TIPĂTESCU Ghită!

ZOE (*összerezzen*) Ghită... Mi van? Mondjad!

PRISTANDA (*elakad*) Zsoitika naccsám, csak azt akar...

ZOE (*örödvé*) Mondjad, ne kínozz! Mi van? Leközölte? Hadd lám!

(*Nagyon izgatottan*) Ide vele!

TIPĂTESCU Zoe! Megbolondultál?

PRISTANDA Tisztára megbolondult!

ZOE Igen! Igen, bolond vagyok! És neked köszönhetem, hogy idáig jutottam.

PRISTANDA (*nyugtadni próbálja*) Nem, ne... Zsoitika naccsám, nincs semmi, nem közöltek semmit, az Akna meg se jelent... Miután Catavencu megpucolt, a tanítók összeveszték, s aztán össze is verekedtek, Pripici pópát is jól megverték, szó sincs róla, hogy az újság még valaha is megjelenjen... A független párt összement, mint a Samu gatyája. (*Halkan Zoénak, miközben Tipătescuhoz közeledik*) Sürögősen kell valami titkosat mondjak!

TIPĂTESCU Nem megmondtam én? És Catavencu?

PRISTANDA Sehöl se találom, Fănică naccsás úr, mintha a föld nyelte volna el! (*Homlokára üt, mintha valami most jutott volna eszébe*) Á! Majd' elfelejtém! Kezicsókolom, Fănică naccsás úr! ... A miniszter... nem is a miniszter, a miniszterek, mind a hét eccerre... azonnal kérérik a táviróhoz... azért rohantam így...

TIPĂTESCU A táviróba? Mi a frászt akarnak még tőlem?

PRISTANDA Azt nem t'om, de egy órája mind kelepel a táviró, Fănică naccsás úr, muszáj mennie.

TIPĂTESCU Átkozott politikája!... Zoe! Bátorság, Zoe, megyek...

ZOE Eredj!

TIPĂTESCU Rögtön itt vagyok! (*Kezet csókol*) Zoe! Légy okos! Ne féjlj!

Semmi sincs veszve; viszlát! (*Hátul el*)

ZOE Vízontlátásra!... Óh!... Mit is szerethetek ebben az emberben! (Elgondolkodik)

Pristanda kikísérte Tipătescut, és utána néz, amíg el nem távolodik

VI. jelenet

PRISTANDA (*miután meggyőződött, hogy Tipătescu elment, gyorsan előrejön*) Zsoitika naccsám!

ZOE (*összerezzen*) Ghită! Mi az! Megijesztettél!... Mi van? Hagyj békén! Menj innen!...

PRISTANDA Kezicsókolom, Zsoitika naccsám, bocsánatott kérek. (*Nagyon óvatosan*) Valaki... akit ön is ismer... itt vár... önnel szeretne beszélni... de csakis önnel. Azért bolondítottam Fănică naccsás urat a táviróhoz, hogy... egyedül maradjon... Hazudtam... nem igaz, hogy hívják a miniszterek... Tudom, hogy meggaláz, hogy szétveri a pofámat, amiért felküldtem a falvédőre, de hadd gyalázzon, hadd verje szét a mocskos pofámat... Nem ő a följobbvalóm? Nem ő a gazdám, aki kenyeret ad nekem és még tizenegy léleknek? Hazudtam neki, de csakis a kegyed érdekében, Zsoitika naccsám... Fogadja?... Igen?...

ZOE (*elgondolkozott, nem is hallotta Pristanda tirádáját*) Kit fogadjak?

PRISTANDA Kit... kit?... Nae Catavencu urat...

ZOE (*felpattan*) Catavencut? Itt van? Hol van, Ghită? Jöjjön, azonnal, hozzad gyorsan. (*Türelmetlensége a tetőpontjára hágott*)

PRISTANDA Gggenis! *(Bal hátra megy, és előhossa Catavencut)* Parancsoljon, mélyen tisztelt, tessék, tessék... *(Bevezeti és gyorsan eltűnik)*

VII. jelenet

ZOE *(ráront)* Catavencu úr! Engem akart elveszejteni, Catavencu úr, és saját magát veszejtette el. Az Isten szerelmére, hová tűnt el? Mért tűnt el? Fánicánál van egy zsirója, amire két nevet hamisított, hogy felvehessen ötezer lejt az egylettől... Tud erről?

CATAVENCU Tudok, madám, tudom, hogy nála van... *(Elkeseredve)*... de mit lehet még tenni?

ZOE Örült! Elment a szép eszed? Még azt kérded, mi a teendő? Nem tudod? Adom a zsirót! Megszabadítalak, ha megszabadítás! Cseréljünk: ide a levelet...

CATAVENCU *(elkeseredve)* Madám! Madám! Az léteziketlen.

ZOE Miii?

CATAVENCU Az ön levele...

ZOE He?

CATAVENCU Már nincs meg...

ZOE nem lehet!...

CATAVENCU Nincs meg!...

ZOE Hazudsz!

CATAVENCU Nem hazudok! Már nincs meg!...

ZOE Te nyomorult, szerencsétlen! Mit csináltál vele...

CATAVENCU Elvesztettem!

ZOE *(felsikolt, majd rémülten néz körül)* Óh! Mért is nem gyilkolhatlak le!

CATAVENCU Gyilkoljon le, madám, öljön meg, de nem tehetek róla!

ZOE Hogy vesztetted el, mikor vesztetted el? Hogyan vesztetted el?

CATAVENCU A tegnapi esti botrányban, a gyűlés utáni verekedés-

ben, nem tudom kicsoda... lesodorta a fejemről a kalapot... és... és

a levél a kalap béléseben volt...

ZOE Tehát tényleg elvesztetted?

CATAVENCU Igen!

ZOE Elvesztetted a levelemet... és még csak nemis tudod, nemis

sejtet... merre, kinél hányódik?

CATAVENCU Nem.

ZOE Nem?

CATAVENCU Nem...

ZOE *(kétségbeesve)* Óh! Maga elveszett ember!... el-ve-zett!... Én

még megmenekülhetek... mert lehetséges, hogy megmenekülök!

De maga *(Erélyesen)*... Maga elveszett! Amikor Fánicá letartóztatta,

én szabadítottam ki... de most én tartóztatom le, és onnan csak akkor

szabadul, ha megtaláltam a levelemet... mert adódhat úgy, hogy

szerencséje lesz és megtalálom... Imádkozzon az Úristenhez, hogy

megtaláljam... Áh! Megfordult a lapjírás, Catavencu úr... kezdi el-

hagyni a szerencse... és átpártol hozzánk... Óh! Elveszett ember!

Igen, elveszett!... *(Hátrakiált)* Ghitá! Ghitá!

CATAVENCU Asszonyom, az Isten szerelmére! *(Rémülten néz körül)*

ZOE Ghitá! *(Catavencunak)* Ne is keressen egéruat... Nincs menek-

vés: hitelesített okirathamisítóknak nincs menekvésük... Béke

poraira... Ámen!... Ghitá! Ghitá! *(Indul hátra és szembetalálkozik a Részeg Polgárral)*

VIII. jelenet

POLGÁR *(nagyon jókedvűen jön)* Nem Ghitá az, én vagyok...

CATAVENCU *(f élre)* Az én kalapom!

ZOE Kit keres?

POLGÁR Kiskegyedet, Zsoitika nassám!

ZOE És mit akar tőlem?

POLGÁR Né-né! itt van Catavencu úr is, szálú... szálú... mélyen

tisztelt!

ZOE *(idegesen)* És mit akar? Mondja, mit akar?

POLGÁR Hogy én mit akarok?... én csak jót akarok. Asszoktam mon-

dani: ezer év béke és barátság!

Ideges gesztus az asszony részéről

Én, Zsoitika nassám, találtam egy levelet.

ZOE És aztán hagyta, hogy a mélyen tisztelt Catavencu úr ellopja ma-

gától...

CATAVENCU *(összeroppanva)* Madám!

POLGÁR Hagyja már azt... találtam még egyet!...

ZOE Na és, mit érdekel engem!

POLGÁR Má' ne haragudjon, Zsoitika nassám, me' látja... még nem mondtam el mindent. Én amíg, hogy úgy mondjam, bele nem léptem a politikába, azazhogy aszongya, hogy nem lettem kereskedő és ingatlantulajdonos, kézbesítő voltam... azazhogy a postán... ismer engem, Zaharia úr!

ZOE Na, készl! Menjen már, és hagyjon békén!... Ghitá!

POLGÁR És azóta én, azazhogy szongya, hogy a levelet leadom az adrecre. Ha nem találok az andriccoltat, rárom plajbásszal: „Az andrinccált ismeretlen” vagy „elköltözött”, vagy „halott,” mindig, ahogy stimmel...

Zoe izgatottan sétál a háttérben

... de ha megtalálom az andrinccált... mint például most is... Én tegnapielőtt este a városházi felfordulásban találtam, egy kalapot...

ZOE *(előrejön)* Egy kalapot?

CATAVENCU *(félre)* A nyomorult...

POLGÁR Igen, igen, egy kalapot... ezt... és ma mind gyömöszöltem,

hogy a fejembe férjen - mert kicsi volt... ki akartam venni a bélést,

hogy egy kicsit kitágítsam... és mit találtam a béléseben?

ZOE Egy levelet!

CATAVENCU Egy levelet!

POLGÁR Igen, Nae úr, egy levelet... Nem térünk be egy cujkára?...

ZOE *(nagyon izgatottan)* Lássam!

POLGÁR Fánicá naccsás úr írta; az andriccolt kiskegyed.

ZOE Ide vele, gyorsan!

CATAVENCU Most már végképp elvesztem!

ZOE Gyorsan, ha még megvan!

POLGÁR Megvan, nem vesztett el... nem találkoztam... a... hukk! a

mélyen tisztelttel! *(Kiveszi a bélésből a levelet, és Zoének adja)*

CATAVENCU Te! Nyomorult!

ZOE *(kitépi a kezéből)* Óh!

CATAVENCU *(halkan a Polgárnak, aki mellette ment át)* Szerencsét-

len! Sárba tapostad a szerencsédet! Embert csináltam volna belő-

led!

POLGÁR Nem tehettem... az andriccolt lakhelye ismert.

(Zoére mutat)

ZOE *(túl az első izgalmon)* Uram, ön egy csodálatos, páratlanul tiszt-

ességes ember. Hogy hívják, kérem? Hogy hálámat...

POLGÁR Kit érdekel az én nevem? Ismer engem Zaharia naccsás úr

még február 11-e óta. Egy polgár vagyok...

ZOE Mit kér tőlem? Hogyan köszönhetem meg?

POLGÁR Azt mondja meg nekem, hogy én kire szavazok. Ime, még

egy fertályóra és bezárják a választást... És én... én kire szavazok?

CATAVENCU *(szomorú keserűséggel)* Agamitá Dandanache úrra!

ZOE *(megvetéssel és fenyegetően fordul feléje)* Catavencu urrr! Még

meg mer szólni? És ironikusan. Á! Nem mondom, kemény legény.

POLGÁR Zsoitika nassám, ez így igaz?

ZOE Igen, ez így igaz: Agamitá Dandanache úrra! Igen, igaz! Lehet,

hogy ez az egyetlen igazság, amit Catavencu úr valaha is kijött a

száján...

POLGÁR Akkor megyek szavazni... *(Indul)* ...de mit mondott, hogy is

hívják?

ZOE Catavencu urrr, lenne szíves kitölteni ennek a becsületos polgár-

nak a szavazócéduláját?

Catavencu *nem mozdul*

Kérem...!!! (Meglibbenti a levelet)

Catavencu az *asztalnál kitölt egy szavazócédulát és átnyújtja a Polgár-*
nak

Megengedi? *(Elveszi)* „Agamitá Dandanache...” Brávó, Catavencu úr, ön egészen jóhiszemű, derék ember...

POLGÁR *(visszaveszi a szavazólapot)* Megyek, má' nincs sok idő.

ZOE *(kikíséri)* Higgye el, kérem, bármikor számíthat a hálámra...

POLGÁR *(nagyon sietve)* Erre nincs most idő... bezárják a választást.

(A cédulát lobogtatva kimegy)

Zoe nagyon kedvesen egészen a kijáratig kíséri, visszafordul és fűzőjét meglazítva a levelet a keblei közé rejt, majd egyenesen Catavencu felé tart, aki Zoe minden egyes lépésére egyre jobban összeroskad. Mikor Zoe mereven megáll előtte, térdre rogy

IX. jelenet

CATAVENCU Bocsánat, bocsánat!

ZOE (*kacagva*) Állj fel, férfi vagy, nem szégyelled magad? (*Durván*) Felállni!

CATAVENCU (*szégyenkezve feláll*) Bocsásson meg...

ZOE (*méltósággteljesen*) Maga rossz ember, és ezt bebizonyította. De én jó vagyok... és be fogom bizonyítani. Boldog vagyok. Már nem is érdekel, hogy ártani akart nekem, és nem tudott. Az Isten nem segítette meg, mert maga rossz; és mivel én azt akarom, hogy rajtam mindig segítsen, mindig jó leszek, akárcsak most...

CATAVENCU (*megalázottan*) Madám!...

ZOE Ne reszkessen! Becsületszavamra, megmenekült...

CATAVENCU Csókolom a kacsóit... és hódolatom...

ZOE Egy feltétellel: a választás után felvonulás lesz... maga fogja vezetni...

CATAVENCU (*alázatosan és gyorsan*) Vezetem.

ZOE Elnökölni fog a városháza kertjében tartandó népünnepélyen...

CATAVENCU (*mint fenn*) Elnökölök...

ZOE Mulatni fog a tömeggel...

CATAVENCU (*ugyanúgy*) Mulatok...

ZOE Es idején a többiekkel együtt, és felköszönti a megválasztott képviselőt és a prefektust...

CATAVENCU Így lesz.

ZOE Megértettük egymást?

CATAVENCU Nagyon is!

ZOE Na, menj és foglalj el a helyed az asztalfőn; légy ügybuzgó, hiszen nem ez az utolsó lehetőség a Tisztelt Házban!

CATAVENCU Asszonyom! Asszonyom! Madám Trahanache, kegyed egy angyal...

ZOE Köszönöm, köszönöm, nagyon gáláns, de most siessen...

CATAVENCU Megyek, megyek és majd meglátja... nem fog csalódni bennem... Kézcsókom... csókolom a kacsóit!... (*Teljesen kábán, kiszalad*)

X. jelenet

ZOE (*egyedül*) Álmodok, vagy ébren vagyok? (*Leül egy székre, és elolvassa a levelet, megcsókolja*) Fánicá! (*Nevetve feláll, ismét elolvassa, és megcsókolja párszor, majd visszaül*) Fánicá! (*Ideges síróroham, majd pillanatnyi szünet után mosolyogva feláll, megtöri a szemét, és mélyet sóhaj*) Kész!... elmúlt... Fánicá! (*Gyorsan kimegy a jobb oldali lépcsőn*)

XI. jelenet

TIPĂTESCU (*egyedül és gyorsan érkezik*) Megőrült ez a Ghită? A táviróhoz bolondít... Hülyít? Mi az Isten... és Zoe... hol van Zoe? (*Szétnéz, majd gyorsan jobbra ki*)

XII. jelenet

TRAHANACHE Ó! Itt nálunk nagyon kegyetlen harc dúlt, mélyen tisztelt... óriási haccacaré volt...

DANDANACHE Ne isz mondja, teszvére.

TRAHANACHE Képzeld csak el, az egyik faramuci paprikajancsi be akarta folyásolni Tipătescut... botrány!... éppen Fánicát, a prefektust, egy...

DANDANACHE (*nagyon figyel, de nem érti*) Na, igen-igen! Mert nem maga a prefektusz!

Távolból induló hangjai; rezesbanda

TRAHANACHE Hogy összeugrassza velem és a családommal... fogja magát és fabrikál egy szerelmes levelet a prefektus, a Fánicá nevében, és úgy leimittirozza az írását... de úgy, hogy esküdni lehet rá... Na, ezt képzelje csak el, ezt az okirathamisítást!

DANDANACHE Na, ne bolondítson meg, öcémuram! Mert nálam igazándiból megtörtént az eszet!...

Az induló közeledik, éljenzés hallatszik

TRAHANACHE Hogyhogy igazándiból?

DANDANACHE A levelecke tényleg az illető volt... igen... az agglegényé...

TRAHANACHE Milyen agglegény?

DANDANACHE Vagyis hogy nőtlen...

TRAHANACHE Kicsoda?

DANDANACHE Nem mondom meg kicoda! - de nadon fontos személyiség... de amikor szarokba szorítottam - hogy vagy a képviselőtárszak, vagy az Akna, ért engem? - hopsz! Már jött isz a szürgöny ide...

TRAHANACHE Nem értem... (*Félre*) Nagyon kába még az utazástól... a postakocsi... a csengettyük...

DANDANACHE (*!félre*) Nem valami észlény ez a prefektusz, már másodszor meszelem a történetet, ész még mindig nem érti...

Az egész jelenet alatt, amíg csak be nem jön a tömeg, állandóan hallatszik az induló és az éljenzés, egyre közeledvén

XIII. jelenet

ZOE (*jön le a lépcsőn, Tipătescu követi, boldogok, nem veszik észre a színen levőket*) Na, így! Én, amint látod... (*Észreveszi Trahanachét és Dandanachét, hangolt vált*) A vihar tehát elmúlt, prefektus úr... (*Leérnek*) Dandanache úr, rögtön tálalunk...

DANDANACHE Épp meszelem a prefektusz úrnak, ész ő aszt mondta...

TIPĂTESCU A prefektus úrnak?...

DANDANACHE Igen, a prefektusz úrnak! (*Trahanachére mutat, aki Zoével diskurál*)

ZOE (*halkan*) Nos, bapuskám, hogy tetszik az új képviselő?

TRAHANACHE Okos... okos... de azt hiszem, egy kicsit ravasz.

DANDANACHE (*Tipătescunak*) Épp meszelem nekem az itteni választási eszeményeket a levélkével, a hamisítással...

Zoe osszerezen

...én meg beszéltem az én eszetemről... mert nálam igazándiból megtörtént... az agglegényel...

ZOE (*odasiet, halkan*) Dandanache úr, megígérte, hogy nem említi ezt a históriát...

DANDANACHE Én megígértem? (*Gyorsan*) Mikor ígértem? Kinek ígértem? Mit ígértem? (*Hirtelen észébe jut*) Á, igen! Igen! Többé nem... nem... szoha!

Az éljenzés egész közel érkezett

XIV. jelenet

Brînzovenescu és Farfuridi néhány kimosdottabb, vidéki eleganciával öltözött választó polgárral jön le a lépcsőn; általános üdvözlés. A kapun át érkezik Ghită civilben, Catavencu, a Részeg Polgár, Ionescu és Popescu vezetésű a népünnepélyt. Mindannyian ittasak, leginkább a Részeg Polgár, aki nagyokat nyel és folyton csuklik. Mögöttük meglehetősen részeg tömeg, zöld ágakkal és zászlókkal, sokuk kezében flaska. A házból az előbb említettek után szolgagyerekek jönnek pezsgősüvegekkel. Ghită, miután megérkezett, leintja a zenekart, a pezsgőspoharakat szétosztják az előjáróknak. Tipătescu, Zoe, Trahanache és Dandanache baloldalt vannak

FARFURIDI (*kezében pezsgőspohár*) Emelem poharam képviselőnk, Agamitá Dandanache úr egészségéire! Éljen!

Éljenzés. Pristanda tust vezényel. Koccintanak és isznak

DANDANACHE (*kezében pohárral Zoe és Tipătescu biztatására közele lép*) Emelem a választók egészségére... akik tanuságot tettek hazafiszágból... ész emelem... emelem poharam, hogy rám... (*Nem találja a kifejezést*) izéltek... na, itt van a nyelvemen... azaz-hogy... na, hogy isz mondják... Á! Megvan!... rám izélték a vokszaikat; rám, akinek a családja, már nedvenócc óta izél a Tisztelt Házban, mint minden részre nem hajló pártszemleges román, vagy hordiszmondjam... mondhatnánk. . végtére isz éljen!

Éljenzés, koccintás

TRAHANACHE (*Catavencunak, aki melléje lépett*) Na, tehát így, he? Velünk, velünk együtt, mélyen tisztelt? Brávosz! Örvendek.

CATAVENCU Mélyen tisztelt, Zaharia bátyám! A mai körülmények között a kis egyéni szenvedélyeknek el kell tűnniük.

TRAHANACHE Na, tudod mit? Ez már igen! Most már tetszel nekem!
Brávosz! Isten éltesse!

Éljenezés és koccintások

CATAVENCU A mi mélyen tisztelt elnökünk, a teljesen pártsemleges
Zaharia Trahanache bátyánk egészségére!

*Éljenezés, koccintás. Zoe meglátja a tömegben a Részeg Polgárt és egy
poharat visz neki*

POLGÁR A Zsoitika nassám egészségére, me' fiiinom úridáma! (Koc-
cint vele)

Zoe melegen kezet szorít vele. Éljenezés, koccintás

CATAVENCU (*halkan Tipătescunak*) Bocsásson meg, és szeressen
engem! (Áradozva) Hisz mindketten szeretjük e hont! ... és mindket-
ten románok vagyunk... többé vagy kevésbé becsületesek!

Tipătescu nevet

Szeretett prefektusunk egészségére! Éljen és virágozzon megyénk
javára!

Éljenezés, koccintás

TRAHANACHE (*elvesz egy poharat, és középre megy*) Nnnna, legyen
egy ici-pici türelmük... Én nem ismerek semmiféle prefektust! Ne-

kem nincs prefektusom! Nekem csak barátaim vannak! Fănică
egészségére! Éljen és munkálkodjon barátai boldogságára! (Meg-
csókolja Fănică-t, aztán Zoét)

*A prefektus kezet csókol Zoének. Éljenezés, Dandanache Farfuridivel
és Brînzovenescuval a választók körében gesztikulálva meséli az uta-
zást; jobbra, hátul Pristanda és a Részeg Polgár, a zenekar és a tömeg;
balra Trahanache, Zoe és Tipătescu; középben Catavencu*

CATAVENCU (*nagyon ittas, a nyelve összegabalyodik, de egyre
szenvédélyesebben*) Testvéreim! Véreim!

Mindenki feléje fordul

Évszázados harcok után, melyek majdnem harminc évig tartottak,
íme, álmaink megvalósultak! Mert mik voltunk mi nemrég még? A
krími háború előtt? De harcoltunk és haladtunk: tegnap még sötét-
ség, ma világosság! Tegnap még vak bigottság, ma liberálszabad-
ság! Íme, a haladás előnyei! Íme, egy alkotmányos szisztéma jótéte-
ményei!

PRISTANDA Tisztára alkotmányos! Tus! Zene!

*A zenekar nagy erővel rázendít egy indulóra. Fergeteges éljenezés. A
tömeg megmozdul. Összecsókolóznak, és Catavencu meg Danda-
nache körül forognak, akik összeölelkezve állnak, Dandanache geszti-
kulál az utazásra célózva. Zoe és Tipătescu félrehúzódva nézik a jele-
netet. Erre a képre gyorsan lezuhan a:*

függöny